

GOVOR TOVARIŠA TITA NA VOLILNEM ZBOROVANJU V BEOGRADU

V ZGODOVINI NAŠIH NARODOV ŠE NIKOLI NI BILO TAKE ENOTNOSTI KOT DANES

(Nadaljevanje s 1. strani)

in smo ostali nekoliko bolj bojovito razpoloženo ljudstvo. Skratka nismo mogli upostaviti povsem enotne države, iz teh raznih narodnosti, čeprav so si naši narodi popolnoma sorodni. Pojasnjujemo jim, da je v zavesti naših ljudi še mnogo ostankov starega, raznih negativnih pojavov, ki jih v sodobni kulturni družbi na Zahodu ni več. In da smo morali mi uporabiti nekatere prisilne ukrepe, da bi usmerili razvoj v demokratičnem smislu. Jaz in mi vsi smo jim govorili, da smo morali najprej urediti nacionalno vprašanje, ki je bilo v naši državi zelo občutljivo, saj smo imeli nacionalno

mržnjo in medsebojne bratovorne boje. Z zakoni in upravnimi ukrepi je bilo treba z vsoto odločnosti nastopiti, da bi preprečili nadaljnje širjenje šovinizma in raznih negativnih nacionalno šovinističnih teženj itd. Vsega tega seveda ne moremo imenovati demokratično. Toda če večina ljudstva hoče, da hodimo po tej poti, tedaj je tudi to demokratično, kajti demokracija mora biti izraz mišljenja večine, ne pa manjšine (tako je veljalo v preteklosti). Nove in nove elemente jim pojasnjujemo, pa jih nečejo razumeti. Seveda jim bomo še nadalje pojasnjevali, toda najboljše pojasnilo bo naša stvarnost, naš napredek, naš razvoj.

več zveza delovnih ljudi naše dežele, zveza na mnogo višji stopnji, kakor je bilo to kdajkoli v kaki državi, zveza ljudi, ki imajo enotno mnenje o potrebi graditve socializma, enotnost misli in dejanj. To so tisti enostrankarski sistemi, v katerem je vse ljudstvo (odobranje). Manjšina — neznatna manjšina, nekaj odstotkov — pa ne more biti pristojna, da bi zahtevala, da bi mi zdaj zaradi nje upostavljali nekakšne stranke (dolgotrajno odobranje).

To sem hotel reči, tovariši in tovarišice, glede raznih kritik, ki gredo na naš račun in ki jih bomo najbrž slišali tudi zdaj. Mi se ne oziramo ne na levo, ne na desno. Mi ne delamo poskusov, mi gremo naprej, seveda smelo. Mi ne gremo korak naprej in dva koraka nazaj. Mi gremo naprej in le kdaj pa kdaj za spoznanje vstran, če vidimo, da nečesa nismo dobro zadeli in da bi lahko šli še hitreje naprej. V tem je stvar.

Ta naša skupščina bo torej zrcalo sedanjega našega notranjega stanja in sistema naše federativne socialistične države, v kateri smo uresničili najpopolnejšo decentralizacijo, gospodarskega in političnega samoupravljanja, v kateri pa je prav na podlagi te decentralizacije prišlo do najboljših, najbolj realnih, najbolj zdravih in monolitnih strukture vseh naših narodov v eno samo celoto, v novo socialistično Jugoslavijo, na višji stopnji. Ta decentralizacija nam je omogočila upostaviti enotno, socialistično državo, na višji stopnji. Glejte, to so veličastni sadovi naporov naših delovnih ljudi, naših državljanov, ki so v 4 leta trajajoči vojni in v letih po njej, pripeljali nadčloveške napore za zgraditev boljše in srečnejše prihodnosti (vzklikanje socialistični Jugoslaviji).

velja člen 122 civilnega postopka z dne 28. oktobra 1940 in čl. 137 kazenskega postopka z dne 19. oktobra 1930, ki predpisuje izključno rabo italijanskega jezika, pa tudi kazni za stranko, ki ne bi hotela uporabljati italijanskega jezika.

Kaj pa določa mirovna pogodba? Z ratifikacijo mirovne pogodbe z Italijo leta 1947 je bila zajamčena in zakonjena enakopravnost slovenske narodne skupnosti z Italijansko na vseh področjih javnega življenja. S členom 7 priloge 6 omenjene pogodbe, je bil slovenski jezik priznan poleg italijanskega na STO. Vojaška uprava pravnega položaja ni spoštovala. Tako je dne 2. septembra 1949 izdala ukaz št. 183, s katerim ugotavlja, »da je na podlagi dotlej veljavnih zakonov na tem področju italijansko jezik, in sicer samo italijansko, kot izjema in kot nekakšen priboljšek pa je Slovincem dovoljeno izključno v slovenskih občinah, kjer ni nobenega Italijana, v zadevah občinskih svetov govoriti slovenski. Ni čudno, da je potemtakem predsednik področja na podlagi tega ukaza izdal svojo okrožnico št. 2100/8403 z dne 11. maja 1950 občinskim odborom v slovenskih občinah, v kateri je določil, da se morajo na oglasih in razglasih za volitve razlikovati slovenske črke od italijanskih tako, da bodo slovenske za polovico manjše od italijanskih. Vse to kaže nesmielnost, katere so se oprijeli zavzniki, to se pravi zavezniška vojaška uprava.

Dalje, rad bi povedal nekaj o neenakopravnosti slovenskih šol. Že od ustanovitve slovenskih šol je bil načelnik šolske uprave za slovenske šole na tržaškem področju Slovenec, neodvisen od italijanske uprave. Vzlic pogostim reorganizacijam šolstva je ostala samouprava slovenskih šol v bistvu do prihoda Italijanov neokrnjena. S kraljevim odlokom št. 2175 z dne 1. oktobra 1923 je bilo v bivši Julijski krajini obsojenih na postopno smrt 144 slovenskih osnovnih šol, ki so imele 864 razredov in 50.000 učencev. Vprašanje samouprave slovenskega šolstva je postalo brezpredmetno, ko je bil s kraljevim odlokom št. 2191 z dne 22. novembra 1925 ukinjen tudi dopolnilni pouk slovenskega in hrvaškega jezika v osnovnih šolah.

Slovenski jezik se je v službenem poslovanju med šolskimi oblastmi utrdil zgodaj, — že leta 1849. Toda s prihodom Italije so ga povsem odstranili.

Kako je ravnala vojaška uprava? Vojaška uprava Slovenec odredila naravno pravo lastnega samoupravljanja na šolskem področju. Odločanje o zadevah slovenskega šolstva je zdaj v rokah službenca italijanske republike, ki je to važno mesto prevzel v okviru izpolnjevanja londonskega sporazuma iz leta 1952. S tem so grobo kršili tudi načelo enakopravnosti, ker dovoljujejo, da nenaklonjeni predstavnik tujega naroda vodi vzgojo slovenskega naraščanja. Največ, kar so Slovenci dosegli, so dosegli leta 1945, namreč imenovanje okrožnega šolskega nadzornika za slovenske šole. Pa tudi ta položaj so 1. oktobra 1952 ukinili, vzlic trditvi vojaške uprave po omenjeni londonski konferenci, da ene namerava spremeniti položaja slovenskih šol itd. Vojaška uprava ni ničesar ukrenila glede dokončne ureditve slovenskega šolstva. Slovenske šole imajo še zmeraj provizoričen značaj. Do uveljavljanja mirovne pogodbe je vojaška uprava urejala to vprašanje z upravnimi akti, obdržala pa je v veljavi vso fašistično šolsko zakonodajo. Po uveljavljanju mirovne pogodbe je izdala vojaška uprava ukaz št. 18 z dne 8. novembra 1947, ki pomeni vzlic svojim bistvenim pomankljivostim obljubo v zakonski obliki glede enakopravnosti slovenskih šol z italijanskimi. Tega temeljnega zakona pa še niso uveljavili: slovenske šole in učiteljska mesta še zdaj niso dobila stalnosti, tako da slovenski učitelji nimajo pravice do pokojnin in drugih emotnih, ugodnosti stalnih državnih službenec.

Mj pa smo vprašanje manjšinskih šol pri nas uredili čisto drugače, tako kakor določa naša socialistična skupnost. Prav tako Slovenci nimajo svojih predstavnikov ne v upravi, ne na oblasti. To so večinoma, in ne samo večinoma, narveč izključno Italijanci, seveda

poleg zavezniških vojaških organov, ki tam uravljajo.

Poglejmo nadalj di trinitacija glede državljanstva STO: S splošnim ukazom št. 3 z dne 5. julija 1945, je vojaška uprava avtomatično anila pravico državljanstva Židom, ki so jo izgubili, ker jih je fašizem zadnja leta preganjal, ko so se po končani vojni vrnili. Trst. Mj proti temu nimamo pomislekov, to nam je zelo ljubo, in popolnoma pravilno je, da so državljanstvo Židom vrnili. Odločno pa smo proti temu, da državljanstva niso dali našim ljudem.

Na desetisoče slovenskih beguncev, ki so se ob koncu prve svetovne vojne pod pritiskom umaknili čez italijanske meje, je v ogromni večini izgubilo italijansko državljanstvo, ker so bili primorani sprejeti tuje državljanstvo, če so hoteli dobiti službo itd. Tem slovenskim povratnikom, ki so prišli v Trst, vojaška uprava ni popravila te krivice in jih je že od začetka imela za tuje. Tam rojeni Slovenci, ljudje, katerih predniki so stoletja živeli na tem ozemlju, ljudje, ki so morali bežati pod pritiskom fašizma, so torej izgubili pravico do državljanstva na tem ozemlju, ko so se nanj vrnili, kar je treba pripisati nepravilnemu sklepu pri-

stojnih upravnih organov in njihovega krivičnemu obravnavanju te zadeve.

Zavedajoč se krivice, so pod pritiskom Rima čez nekaj časa vse te ukrepe razveljavili. G. Pella namreč tudi zdaj že javno govori o tem, da so nas leta 1945 izrinili iz Trsta pod grožnje sile. Že leta 1944, ko sem se mudil v Italiji in govoril z generalom Alexandrom o vprašanju Istre, že takrat je italijanska vlada, ko je še stala na steklenih nogah, protestirala in dosegla, da so nal od onod izrinili. To velja zlasti za leto 1945. Vse to se dogaja pod pritiskom italijanske vlade, seveda o tem ne govorimo, toda to drži.

Pogoj, da morajo biti ljudje v javnih službah italijanski državljanji, v bistvu zmanjšuje veljavo in učinek drugih zakonitih odločb vojaške uprave, da bi popravili krivico, ki jo je storil fašistični režim. N. pr. splošni ukaz št. 60 z dne 27. maja 1946. o ponovni namestitvi službenec, ki so bili odpuščeni iz političnih razlogov, iz navedenega razloga ne zajema pravih tistih, ki so po odpustu izgubili italijansko državljanstvo in ki so v veliki večini. Pa tudi v tem zmanjšanem obsegu so bile določbe tega ukaza izpolnjene le delno.

Ne enostrankarski sistem — marveč zveza delovnih ljudi

Tovariši in tovarišice, neki tujec mi je oni dan rekel, da zahodne napredne sile, zlasti delavski razred, z velikim upanjem gledajo na Jugoslavijo, ker so se razočarali nad SZ, ki nenehoma favorizira in krepki diktatoru manjšine, prav tako pa tudi nad zahodnim kapitalističnim svetom, ker kapitalistični svet delavskemu razredu ne omogoča sodelovati v proizvodnji, v razdeljevanju narodnega dohodka itd. Skratka, kapitalistični sistem je za delavski razred težak, kakor bi bil tudi ta sistem, ki ga imajo zdaj na Vzhodu. Rekel mi je: »Samo vi ste tu in zdaj govdamo v vas. Ja za sem mu odgovoril: Vidite, če nam socialistični voditelji (a to so bili socialisti), če nam socialistični voditelji in posamezniki očitajno enostrankarski sistem in pravijo, da jim to ni po volji, tedaj bi

jim zastavil vprašanje: Dobro, zakaj ste v tej demokraciji, ki in obožujete, v buržoazni demokraciji, že neštetokrat zleteli z vlade, v kateri ste bili na krmilu? Vi ste bili na krmilu, pa pravzaprav niste niti začeli dati delavskemu razredu tistega, kar mu gre, marveč ste zgubili oblast. Zakaj? Zato, ker ste oboževali to demokracijo, ki v resnici pomeni diktatoru lastnikov podjetij, velekapitalistov, ne pa demokracije. Tam je demokracija v tem, da se lahko lačen izprehaja po mestu, da nihče zate ne skrbi ali boš imel kruha ali ne, skratka, da si oropan vsega, tudi tistega, kar ti je potrebno za življenje. Takšna demokracija nam ni potrebna. Na to mislite, potem pa nas kritizirate in obojate, za ta tako imenovani enostrankarski sistem, ki ni noben enostrankarski sistem, mar-

zgrajen ne z italijanskim znojem, marveč z znojem narodov bivše Avstroogrške in da so bili tu, v takšnem Trstu, zaradi politike, ki jo je nekoč uveljavljala avstroogrška monarhija nasproti Slovincem, Italijani favorizirani, da so uživali razne privilegije, več kakor naši narodi, ker smo bili mi v njenem državnem naročju mnogo nevarnejši od tistih, ki so prihajali od zunaj. S pomočjo teli Italijanov, so hoteli upostaviti protitujci večini slovenske, tam živeče slovenske rase, in to so tudi storili.

Tovariši in tovarišice, tudi pod Avstrijo so imeli Slovenci in Hrvati tam nekaj pravic. Celo po prvi svetovni vojni se je morala italijanska vlada zavezati, da bo dala Slovincem v Trstu nekatere pravice, čeprav je tam večina Italijanov. Ko pa je prišel fašizem, je z raznimi zakoni vse to ukinil.

Ko je bila končana druga svetovna vojna, je začela tudi zavezniška vojaška uprava na temelju fašističnih zakonov uveljavljati diskriminacijo nasproti Slovincem.

Zakaj zdaj gospod Pella, predsednik italijanske vlade, tako temnolavo vztraja (vzklik: Dol z njim!) tudi na tako imenovanem plebiscitu na STO? Zato, ker bi nas rad ukanil, potlej pa bi s pomočjo 200.000 Italijanov v Trstu odtrgal čim večji kos našega jugoslovanskega ozemlja, to se pravi, da bi bil Trst temelj-

s katerim bi dobil čimveč ozemlja. Potem pa bi moral, po takšni logiki, ko pa imel Trst, denimo 500.000 Italijanov, le-tem prepuustiti vse ozemlje tja do Postojne in vse Slovensko Primorje, morda pa še ozemlje onkraj Snežnika, če naj bi mesto dobilo v svojem zaledju ozemlje, čeprav je to ozemlje etnično popolnoma kompaktno in naseljeno s povsem drugimi narodi, to se pravi s slovenskim in hrvaškim. Mi tudi zato vztrajno nasprotujemo takšnemu plebiscitu, ker je iz mnogih drugih razlogov nemogoč.

Eden izmed glavnih razlogov je, da so Italijani dolga leta uveljavljali proti slovenskemu življu diskriminacijo v vsakem oziru. Tovariši in tovarišice, dovoljite, da vas prosim, da bi malo potrpe in da pridemo na številke, ker bi rad zgodovinsko in kronološko naštel razne stvari, ki se tičejo prav tega raznarodovanja našega slovenskega življa.

Ko se je Italija po prvi svetovni vojni zavezala, da bo spoštovala narodne pridobitve tam živečih Slovencev, je takoj, brž ko je to ozemlje dobila v roke, svoje obveznosti prekršila in začela uveljavljati proti Slovincem diskriminacijo. Italija je s kraljevim odlokom št. 1796 z dne 15. oktobra 1925 takoj uvedla na sodiščih kot uradni jezik izključno italijansko in prepovedala slovenščino. To je bilo prvo

Stalni statut STO v šesti prilogi določa, da so tržaški državljanji vsi prebivalci, ki so imeli 10. junija 1940. stalno bivalično na STO in italijansko državljanstvo. Čeprav bi bila vojaška uprava v smislu čl. 2 začasnega statuta lahko uporabila to določbo, sploh ni priznala državljanstva STO vsem, ki tam žive, marveč samo Italijanom. Pač pa priznava za prebivalce z državljanjskimi pravicami vse, ki imajo italijansko državljanstvo, ne glede na to, ali so bili 10. junija 1940 na STO ali ne. Katerikoli Italijan pride tja, takoj dobi pravice in državljanstvo STO. Tako so v enakem pravnem položaju polnopravni državljanji STO tudi tisti desetisočji italijanskih državljanov, ki so po 10. juniju prišli v Trst iz Italije in iz krajev, priključenih Jugoslaviji in ki so zaprosili za optiranje za Italijo. Niso pa odšli v Italijo marveč v cono A, da bi etnično okrepili to ozemlje nasproti Slovincem, in tam so dobili državljanstvo. To je popolnoma nepravilno in v škodo naših koristi in v škodo koristi naših tam živečih narodnih manjšin. Tako se je na STO naselilo kakih 30.000 ljudi.

Za prebivalce cone A še zmeraj velja italijanski zakon o državljanju št. 535 z dne 3. julija 1920. Vojaška uprava pa niti tega zakona ne izpolnjuje. Zato mora vsak, kdor hoče zdaj dobiti državljanske pravice v coni A, vložiti prošnjo na vlado v Rimu. Trst, ki je pred vojaško upravo, je pravzaprav pod gospodstvom in suverenostjo Rima, ker o vsem tem mora oziroma

more odločiti Rim. To je torej prevara, ki gre v glavnem v škodo naših koristi.

Iz razumljivih razlogov rimska vlada ne daje državljanstva osebam slovenske in hrvaške narodnosti, čeprav imajo za to vse pogoje, pač pa daje državljanstvo vsem osebam italijanske narodnosti, ki se tu naselijo. Značilen je primer Slovenca iz cone A, ki so mu zavrnili prošnjo za italijansko državljanstvo, čeprav je leta 1942 odslužil vojaški rok v Italiji in se kot italijanski vojak boril od 1940 do konca vojne. Njegovo prošnjo so zavrnili zato, ker pošilja otroke v slovensko šolo. Na eni strani mu ne dajo državljanstva, na drugi pa zavrnejo njegovo prošnjo, ker pošilja otroke v slovensko šolo.

Kakor odloča o državljanstvu statutu, tako Italija tudi določuje in odreda tržaškim prebivalcem volilno pravico. Italija posredno odloča tudi o tem, kdo je lahko v Trstu zaposlen in kdo prepuščena bedi. Ker je italijansko državljanstvo po zakonu pogoj za to, da dobi človek delavsko knjižico, Rimska vlada izdaja tržaškim prebivalcem tudi potne liste. Če hočejo potovati v tujino in po svetu, morajo potovati kot italijanski državljanji, čeprav jim v tujini nudijo zaščito diplomatska predstavništva Velike Britanije, Amerike itd.

Ni pravično, da domači prebivalci, ki so med dvema vojnama zaprosili za zaščito in možnost življenja v tujini, zdaj pa so se vrnili, še zmeraj žive na domačih tleh kot tuji — brez domci.

Italija je načrtno uničevala gospodarstvo tržaških Slovencev

Enak je primer diskriminacije v vprašanju Slovencev v gospodarskem oziru. N. pr. kako je bilo prej z gospodarskimi vprašanji v Trstu na splošno? Prvo svetovno vojno napomečejši kapital v Trstu ni bil italijanski, marveč predvsem slovenski, avstrijski, hrvaški in šele potem italijanski — samo s 3,5%. Seveda pridejo tu v poštev še nekateri drugi narodi. Znatno večji je bil delež Jugoslovancov v takratni avstrijski mornarici (mišljena je trgovinska mornarica). Nemško-avstrijski kapital je bil udeležen s 395.401 tono ali 47,82%, jugoslovanski (t. j. slovenski, hrvaški itd.) 261.626 ton ali 31,80%, italijanski pa 159.314 tonami ali kakih 19%, oziroma manj, kakor vsi drugi in torej manj kakor slovenski. Iz tega sledi, da tudi na podlagi gospodarskih pravic iz minulosti nimajo razloga, da bi si prilastili to ozemlje.

Pustil zadržno zvezo v Gorici, ki je delovala tudi na sedanjem tržaškem ozemlju in imela 170 zadrug s 47.000 člani. Dne 8. februarja 1929 so nasilno razpuščili zadržno zvezo v Trstu, v kateri je bilo organiziranih 140 zadrug s 45.000 člani. Od 28 potrošniških društev in 14 kreditnih zadrug v sedanji coni A sta nam ostali dve vaški kreditni zadrugi.

Italija je uničila jugoslovansko bančništvo. Dva naša zadnja denarna zavoda v Trstu so ukinili v zadnji vojni. Mussolini je 14. aprila 1941 podpisal odlok, s katerim je bila razpuščena tržaška posojilnica in hranilnica, vse njeno imetje pa so 28. avgusta 1941 izročili »Cassa di Risparmio di Trieste«, ki še zmeraj posluje. Kapital te banke je torej vzel fašistična banka, ki še zdaj razcveta. Tega kapitala nam niso nikoli vrnili. Trgovinsko obrtno zadrugo so 18. avgusta 1945 prisilili, da je izdala odlok o zadržitvi z zavodom »Banca popolare Giuliana«, ki še zdaj žanje plodove tega nasilja. Podoba usoda

Treba je posebej govoriti o Trstu in posebej o coni A

Tovariši in tovarišice, zdaj pa mi dovolite spregovoriti nekaj besed o vprašanju, o katerem ste za trdno pričakovali, da bom govoril. Rad bi vam povedal nekaj o tržaškem vprašanju (skandiranje: Heroj Tito! Heroj Tito!). Tovariši in tovarišice, o Trstu govori zdaj že ves svet (Partija! Tito!), zlasti pa razmišljajo o tem naši ljudje. Ko govorimo o Trstu, tedaj zmeraj izgubljam izpred oči nekaj drugega: cono A na svobodnem tržaškem ozemlju, ki obsega razen Trsta veliko področje našega ozemlja, jugoslovanskega, etnično in gospodarsko, po ljudeh in v gnetnem smislu, in v vsakem oziru. To pa je vendarle treba nekoliko razlikovati.

Kakšen je zdaj položaj? Po tistem spontanem ogorčenem odporu naših ljudi proti sklepu z dne 8. oktobra, da bi vso cono A izročili v upravljanje Italiji, je bilo napačno misliti, kakor nekateri na Zahodu še prerokujejo, da se je stvar podelila, da so se ljudje v Jugoslaviji razvneli, potlej pa ohladili, in da so že zdaj pripravljeni na velike kompromise, da bi morda celo privolili in sicer brezpogojno v sklep z dne 8. oktobra itd., itd. Govore že o tem, da bo laže opraviti z nami, brž ko bodo končane volitve v Jugoslaviji, mi pa pravimo, da se nismo zaradi volitev postavili tako odločno na takšno stališče, marveč bi stali na njem tudi da ni volitev. In čeprav bi na nas ne vem kako pritisnili od vseh strani, z Vzhoda in Zahoda. Naj nikar tudi po volitvah ne pričakujejo, da bomo drugače gledali na te stvari.

Treba je posebej govoriti o Trstu in posebej o coni A.

Danes bi rad nekoliko obširneje pojasnil to stvar, da bi bilo tudi našim ljudem, najbolj pa njim tam na oni strani jasno, zakaj tako trdovratno vztrajamo na nekaterih stvareh glede STO v tisti sedanji polemiki in sploh v boju za naše pravice. Trst v coni A je treba ločiti od ostalega ozemlja te cone. To je prvo. Treba je namreč govoriti o vsakem tem delu posebej. Preden pridemo na stvar, bi rad povedal, da mi smatramo, da je Trst sestavni del našega ozemlja v zemljepisnem smislu in da Italijanski nikoli ni bil, da so ga zgradili ljudje, ki so bili pod avstroogrsko monarhijo, to se pravi narodi Hrvaške, Slovenije, Madžarske, Avstrije itd., da je bil

Zavezniška vojaška uprava je bila, ko je prevzela oblast, na tržaškem ozemlju v coni A po mirovni pogodbi dolžna razveljaviti vse fašistične zakone, diskriminatorne izdane proti Slovincem in proti Hrvatom. Zavezniška vojaška uprava je bila dolžna razveljaviti vse zakone, katerih cilj je bil, onemogočiti kulturni, gospodarski in narodni obstoj slovenskega življa. Z razglasom št. 6 z dne 18. avgusta 1945 (čl. 4) se je zavezniška vojaška uprava zavezala, da bo razveljavila vse fašistične diskriminatorne zakone, ki jih je izdal Mussolini, in s katerimi je bila tržaškim Slovincem odvzeta pravica do rabe lastnega jezika

v javnem življenju. Teh pravic se ni drznila formalno zanikati niti predfašistična Italija. Toda prav v tem oziru in glede rabe slovenskega jezika v uradnih poslih, pod vojaško upravo niso nastale spremembe. Torej jih niso razveljavili.

Poglejmo primer. Se zmeraj velja kraljevski odlok št. 800 z dne 29. marca 1923, s katerim so stara slovenskem in hrvaškemu krajevna imena v sedanji Julijski krajini zamenjali z italijanskimi, delno s povsem novimi izmišljenimi imeni. Se zmeraj velja tudi kraljevski odlok št. 1790 z dne 15. oktobra 1925, ki določa kazenske sankcije za uporabo slovensčine na sodišču. Se zmeraj

Niso razveljavili fašističnih diskriminatornih zakonov

(Nadaljevanje na 3. strani)

GOVOR PREDSEDNIKA REPUBLIKE NA ZBOROVANJU V BEOGRADU

Ne more biti nobenega sporazuma, če slovenska manjšina v Italiji ne dobi enakih pravic kot jih ima italijanska manjšina v Jugoslaviji

(Nadaljevanje z 2. strani)
je zadela tudi slovenske gospodarske ustanove.
Nadalje bi rad povedal nekaj o odškodnini za naše uničeno imetje. Po prihodu zaveznikov v Trst so Slovenci zahtevali, naj jim poravnajo to velikansko gospodarsko škodo v skladu s praksi, ki so jo zavezniki uporabljali za ustrezne primere v Nemčiji. V Trstu pa so zavezniki zavrnili zahtevo Slovencev glede odškodnine, čeprav so z ukazom št. 58 z dne 27. maja 1946 vrnilo Židom premoženje, ki so jim ga bili vzeli fašisti.

Glejte, tudi tu je diskriminacija. Zal nam je zelo neprijetno, da moramo spet omenjati Žide. Nam je zelo ljubo, da so Židom premoženje vrnilo, toda nasproti Slovencev so storili očino diskriminacijo. Po mojem mnenju je zelo neprijetno, da je do tega prišlo in čudim se, da se ljudje vseh teh stvari, ki jih počenjajo, ne strahujejo. Tega niso krivi samo fašisti in italijanska vlada, marveč zadene odgovornost tudi nje (vzkliki: Tako je!).
Dalje, komandant cone A si še do danes ni drznil razveljaviti Mussolinijevga odloka z dne 16. aprila 1941, s katerim je bila tržaška posojilnica in hranilnica razpuščena in izropano vse premoženje v sedanji vrednosti več sto milijonov, kakor tudi mnoga zemljišča v mestu ali na vasi, sedanjega koristnika tega plena (Cassa di Risparmio di Trieste)

niso pozvali niti, da bi plačal kako odškodnino.
Vojaška uprava je pokazala nekaj dobre volje glede zgraditve slovenskega kulturnega središča namesto Narodnega doma, ki so ga fašisti 15. julija 1920 požgali. Privolili so samo, da bi ta dom zgradili. Vojaška uprava je leta 1949 dala v ta namen tudi zemljišče in prvi znesek 30 milijonov lir za začetek del, čeprav bi znašala s požigom Narodnega doma povzročena škoda po sedanji vrednosti 1180 milijonov lir. Sedaj pa je posegla vmes italijanska vlada, ki ni hotela dati Slovencev niti najmanjšega prispevka, in uprla se je tudi, da bi Slovenci ta dom zgradili. In tedaj so pod pritiskom Rima povedali popraviti strašno krivico in znova zgraditi za Slovence kulturni dom, čeprav so zavezniki to dovolili, čeprav je vojaška uprava to dovolila.

Dne 5. junija 1951 je skupina slovenskih kmetov vložila pri vojaški upravi prošnjo, da bi smeli za medsebojno pomoč ustanoviti kreditno društvo z imenom »Kmečko zadruga zadruga v Trstu«. Vojaška uprava je to prošnjo zavrnila, sklicujoč se na Mussolinijeva zakona št. 375 iz leta 1936 in št. 1400 iz leta 1937, po katerih je edino italijanska banka poklicana, da odloča, ali je temu ali onemu kraju potreben nov denarni zavod. Podružnica italijanske banke v Trstu pa je menila, da slovenski denarni za-

vod v Trstu ni potreben. Ponovalno pritožbo prosilcev proti odloku vojaške uprave so zavrnili. V svojem negativnem odgovoru z dne 28. avgusta 1951 navaja vojaška uprava razlog, da je slovensko kreditno društvo nepotrebno, da je v Trstu že »Cassa di Risparmio di Trieste«, torej ustanova že zdaj nemoteno razpolaga z naropanim slovenskim premoženjem.

Zahodni zavezniki so dali za gospodarsko povzdigo Trsta na razpolago milijardne vsote. Upostavili so poseben odsek Marshallovega načrta, v dobro cone A, ki je porabil nad 23 milijard lir. Toda ne za Slovence, za koga? Od vseh teh pomoči, Slovence niso skoraj ničesar dobili in temu se ne smemo čuditi, saj sede v vseh komisijah samo Italijani, saj v komisijah, ki deločajo pomoč, ni Slovencev. Tudi v komisiji, ki odloča o posojilih malim industrijskim podjetjem, ni nobenega Slovence. Sklad za podpiranje trgovcev je v rokah Italijanov. V komisiji za posojila zadrugam ni nobenega Slovence. Čeprav je prebivalstvo malone izključno slovensko, vojaška koga? Od vseh teh pomoči Slovence v svoje organe, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Vojaška uprava trpi škodo, ker so strokovna kmečka predavanja po slovenskih vaseh v italijanskem jeziku vzlic ponovnim prošnjam, da bi bila v slovenskem jeziku.

segu ne tako velika — izprememba, ki tudi osvetljuje razmere, v katerih mora slovenski živelj živeti v coni A. Od približno šest milijonov kvadratnih metrov zemlje, ki so jo kupili iz javnih sredstev ali razlastili, je kakih pet milijonov kvadratnih metrov pripadlo slovenskim privatnim posestnikom, do te zemlje so torej prišli na prisilen ali na pol prisilen način. Kakor sem že rekel, smo morali v sedanjem položaju glede na to, kako se stvari razvijajo zunaj in kako na to vprašanje gleda večina javnosti na svetu, ki je o vprašanju Trsta popolnoma napačno poučena in ki nima pojma, kako je prišlo do sedanjega stanja, kako so Italijani dobili tam večino in zakaj rohne, da naj bi razen Trsta in cone A dobili tudi cono B in Koper, Izolo, Piran in tako dalje, nastopiti z raznimi argumenti in moramo vztrajno braniti tisto, do česar imamo po vseh dokazih tudi moralno pravico.

Zaradi tega sem rekel, da ločimo Trst od cone A. Čeprav je mesto Trst sestavni del kompaktne celote v zemljepisnem smislu, čeprav je bilo tam prej mnogo več Slovencev kakor zdaj (zdaj so res v manjšini), še zaradi Trsta ne bomo vojskovali. Mi ne vztrajamo na tem, da bi Trst vzeli, ker ga nasilno nečemo vzeti. Ne bomo vztrajali, da bi ga dobili, ker ga nečemo dobiti z dobro voljo kogarkoli, vztrajno pa stojimo na stališču, da mora biti cona A, vse tisto, kar je čisto slovensko, kar je kompaktno, imetje in ljudje, pripisano naši deželi, če ženo sprejeti naših predlogov o kondominiju ali internacionalizaciji.

Mi še zmeraj menimo, da je za sam Trst potrebna internacionalizacija. Videli bomo, kaj bo na konferenci, o kateri mislim, da bo sklicana, toda vse to dokazuje našo pravico, in mi se tej pravici ne smemo odpovedati. Razume se, da imamo v Trstu tudi gospodarske koristi. Njegova sestava v etničnem oziru je takšna, da sta večina mesta in njegovo središče sicer italijanska, toda že Skedenj in Zavrle sta etnično in po lastništvu čisto slovenska.

Zato ne moremo govoriti ne o samem Trstu kot celoti, do katere bi imeli Italijani pravico. Ker vedo, da so naši argumenti močni in da jih ne morejo zanikati, zahtevamo na podlagi njih vse cono A razen Trsta. Oni pa v zameno zahtevajo Piran, Koper in Izolo, ki so spet v etničnem kompleksu zemljišča, na katerih žive Slovenci. Italijani zahtevajo tudi Skedenj in Zavrle. Pozabljajo pa, da smo že prispevali krvavo žrtev v velikansko škodo naše družbene skupnosti in naših narodov, ko smo morali po mirovni pogodbi odstopiti z Gorico tudi ves kompleks čisto slovenskega ozemlja in vasi zaradi Gorice, zato, ker je tam bilo baje več Italijanov, kakor Slovencev. Zdaj vztrajajo na tem, da bi nam vzeli te tri oaze, da bi nas čimbolj pohabili.

Danes ne dajem nobenih konkretnih predlogov. Hotel sem samo pojasniti stanje, kakršno je, hotel sem samo pokazati, s čim lahko gredo naši ljudje na konferenco, ki bo sklicana, in v katero so zavezniki privolili, seveda brez tistih pogojev, ki jih postavljajo Italijani, da bi najprej izpolnili sklep z dne 8. oktobra, potem pa sklicali konferenco. V tem primeru ni na konferenco ne moremo iti, ker bi šli samo za to, da bi uzakonili dejstvo (dolgotrajno odobravanje in skandiranje): Mora Tita da se pita. Ni odločitve brez Jugoslovanov!

Tovariši in tovarišice, še imamo marsikaj vprašati in zahtevati. Nas najbolj zanima položaj naših manjšin onkraj meje. Zdaj je tu druga, nova Jugoslavija. Ne tista stara Jugoslavija Pašica, Pere Zivkovića in Aleksandra, marveč nova, socialistična Jugoslavija (odobravanje). Ta Jugoslavija pa skrbi za svoje onkraj meje živče rojake. Ne more biti nobenega sporazuma, če slovenska manjšina tam ne dobi svojih pravic, ki jih imajo Italijani pri nas, v naši socialistični skupnosti. Mi smo pripravljeni dati vsako poročilo za spoštovanje pravic italijanske manjšine pri nas, zahtevamo pa od njih, da dajo takšne garancije Slovencev (tako je). Mi ne moremo vendar dopustiti, da bi tam uveljavljali diskriminacijo proti našim ljudem. V tem je stvar, in to je tisto najbolj bistve-

no, kar nas je tudi primoralo, da zahtevamo, da se tržaško vprašanje reši s kondominijem (s čimer bi preprečili raznarodovanje), ali pa da se uveljavi internacionalizacija, ki bi tudi lahko preprečila raznarodovanje, čeprav ne popolno.

Imamo štiri alternative, o katerih smo govorili. Prva je bila — ker Trsta nismo mogli dobiti — da bi napravili kondominij. To so odklonili, tudi predlog o internacionalizaciji so odklonili. V Leskovcu sem ponovno predlagal drugo obliko kondominija: cona A pod našo suverenostjo, Trst pa pod italijansko. Tudi to so odklonili. Zdaj nastane vprašanje razdelitve. Toda kakšne

razdelitve? Ali tisti »status quo«, kakršen je zdaj, ali je treba rešiti vprašanje naših pravic v coni A, ki se ji ne moremo odpovedati? Prepričan sem, da bodo o teh vprašanjih govorili na konferenci. Po mojem osebnem mnenju — mislim pa, da tudi ogromna večina tako misli — pride zdaj v poštev edinole pravilna razdelitev, kar se da pravilna, da bi tako upostavili znosen odnos med našo državo in Italijo. Mi smo namreč dežela, ki se noče vojskovati, ki ljubi mir nad vse in ki uveljavlja miroljubno politiko. Mi samo tedaj udarimo s pestjo po mizi, kadar vidimo, da ne upošteva naših pravičnih zahtev. (Odobravanje.)

O plebiscitu, kakor sem že rekel, ne more biti govora. Gospod Pella zahteva plebiscit za vse ozemlje — za cono B, za cono A in za Trst. Razume se, da bi s tistimi 200.000 Italijani pokrili vse ozemlje. Toda tako ne gre! (Skandiranje: cona A, cona B — naši sta obe!) G. Pella nikoli ni rekel, no pa poskusimo po občinah. Ko bi bil vsaj to rekel, bi še kako šlo.

Tista peta rešitev — da bi izročili cono A v upravo Italiji — nikakor ne more priti v poštev. Dati Italiji upravo nad cono A pomeni, dati bianco menico za vse njene nadalje ukrepe proti naši deželi, pomeni upostaviti ognjišče, kjer bi neogibno prišlo do spopada med nami in Italijo. In jaz na to opozarjam zaveznike in ves svet (dolgotrajno odobravanje). Nikar se ne igrate z ognjem, nikar ne počenjajte takšnih stvari! To bi bilo tisto, česar nihče na svetu ne bi želel razen fašistov in raznih drugih pustolovcev ali nedobronamernih ljudi, ki bi jim bilo dobrodošlo, da bi v kalnem ribarilu. Mi bi se znašli iz oči v oči z italijansko iredento. Italijanski fašizem bi tam mučil in preganjal naše prebivalstvo, na kar mi ne bi mogli mirno gledati. Italijanski fašisti so počenjali najrazličnejše izpade proti nam. Mi tega ne bi mogli trpeti. Dajmo upostaviti vsaj tisto, kar se da upostaviti. Naj bo razdelitev, čeprav to ne more trajati večno, ker se mi ne odpovedujemo ničemu kar smatramo, da je za zmeraj naše, pa tudi od Italijanov ne zahtevamo, da bi se odpovedali. Italijani lahko samo drugo vprašanje, ali bo do tega drugo vprašanje, ali bo do tega prišlo. Italijani lahko tudi ne dajejo garancij. Mi pa zahtevamo eno: da se doseže vsaj začasno dokončna rešitev o razdelitvi, ki bi lahko minimalno zadovoljila naše koristi. Mi ponujamo roko; dajmo, upostavimo tu mirno stanje. To zahtevamo. Prizadevati pa si na ugljen način, z zvijačo, da bi nekako vtihotali Italijane v upravo cone A, bi pomenilo postaviti nas pred takšno kruto stvar-

nost, v škodo naših narodov, pred takšnim način, ki bi jim ga nikoli ne mogli oprostiti in zato jih opozarjam, naj tega nikar ne store.
Upam, da bodo lahko o tem, kar smo predlagali, in glede česar se strinjajo, da se sklicke konferenca, na njej pametno govorili: namreč o tistem, kar sem rekel, o razdelitvi tega ozemlja, za zdaj v tej etapi, glede prihodnosti pa bomo videli, kakšna bo (odobravanje).

O plebiscitu ne more biti govora

Tovariši in tovarišice, mi res gledamo dokaj pesimistično na odnose z Italijo in imamo tudi razloge, da tako gledamo. Mi smo zaskrbljeni na eni strani spričo vsega, kar Italija zahteva in počinja. Na drugi strani pa, da jo pri tem podpirajo. Mi smo zaskrbljeni in ozlovoljeni, ker jo hočejo podpirati na naš račun, naših upravičenih zahtev pa nočejo upoštevati, to se pravi, da bi vsaj minimalno zadostili našim pravicam. Zato smo zaskrbljeni. Dalje, zaskrbljeni smo tudi spričo stališča Italije, spričo drastično agresivnega stališča nasproti naši državi. Poglejmo samo tisto rožljanje z orožjem na meji. Pokazalo se je, da to ni bila samo komedija, marveč da je Italija tudi s to komedijo hotela doseči cilj. Toda mi se ne smejemo vsaki komediji, mi dobro pazimo, kakšna je. Mi smo potem videli, kaj so hoteli s tem doseči, in odgovorili smo na to komedijo resno z našim dejanjem. In zdaj ta stvar stoji takem.

Dalje, Italija uprizarja proti nam gospodarsko vojno — pomislite, Italija, ki jo podpirajo zavezniki z Marshallov pomočjo in milijardami dolarjev, nam je napovedala gospodarsko vojno in ofarbovanje A zoran epepeoada nekaterih baje strateških potrebščin, ki jih iz Italije uvažamo, celo masti in ricinusa. Kar se tiče ricinusa, razumem — hranijo ga, da bi z njim pojili naše ljudi, ko bi prišli v cono A ali cono B. Kar se tiče masti, pa tega ukrepa ne razumem. Ricinusa nikoli več ne bodo uporabili — za to jim jamčim! (dolgotrajno odobravanje in skandiranje Heroj Tito!)

Od naših zaveznikov zahtevamo: **vzemite stvar resneje v roke**

Tovariši in tovarišice, rekel sem, da gledamo na to pesimistično. Imamo majhen žarek upanja, da bodo zahodne države — ko bodo razumele naš ogrožen protest, ko bodo razumele našega duha in ko bodo razmislele o tem, kakšne bi bile nepotrebne posledice vsega tega — vendarle vplivale pomirljivo na te italijanske imperialiste, ki nikoli niso dovolj siti, kadar gre za tuje. Naša vroča želja je, da bi po takšni rešitvi nekako začeli sodelovati — ker imamo z njimi mnogo skupnih gospodarskih in drugih koristi, da bi upostavili kolikor toliko ustrezen mir. Mislim, da je lahko Jugoslavija s svojo miroljubno graditvijo in svojo strpnostjo nasproti drugim narodom, s svojo vero v mednarodno sodelovanje na podlagi enakopravnosti itd. zares koristen partner tudi za italijanski narod. Mi želimo italijanskemu narodu vse najboljše, toda mi bi ga radi tudi prepričali, da ne moremo več dopuščati, da bi njegovi krmirji hujskali proti nam, marveč, da moramo z največjim ogorčenjem in z orožjem v roki braniti vsako ped svoje zemlje. Italijanski narod ve, da smo mnogo pretrpeli prav od njegovih fašističnih tolpa. Ne verjamem, da bi se hotel znova vojskovati z nami, mi pa mu

s tega mesta ponujamo roko. Mi od naših zaveznikov zahtevamo: **vzemite stvar resneje v roke in nikar se več ne opravičujte z raznimi diplomatskimi zvijačami in drugim. Lotimo se resno tega vprašanja. Čas je dozorel! Ni treba dolgo čakati, res da čas za nas ni najslabši, toda v položaju, kakršen je zdaj, ne smemo izgubljati časa, marveč se moramo čim prej lotiti te stvari in upostaviti kolikor toliko znosno stanje. Jugoslavija je miroljubna dežela in bo tudi v prihodnje dokazala, da želi tudi za ceno nekaterih žrtev prispevati svoj delež v ohranitvi miru v tem delu sveta.**
Tovariši in tovarišice, to sem hotel danes povedati vam, vsemu našemu ljudstvu in tistim v tujini, ki se jih to tiče.
Zelim vam čim več uspehov v vašem nadaljnjem delu in želim, da bi potekle te volitve tako, da boste izvolili ljudi, ki jih smatrate za najboljše, ljudi, ki bodo najboljše ustrezali in ki bodo lahko največ prispevali v našem vrhovnem organu, ljudski skupščini.
Naj živi naša federativna ljudska republika Jugoslavija!
Konec govora maršala Tita so sprejeli zborovalci z dolgotrajnim poskanjem in skandiranjem: Heroj Tito.

Nad 100.000 Slovencev in Hrvatov se je moralo izseliti

Zdaj pa preidimo na spremembo nacionalnega značaja oblasti. Tu vidimo, kakšne diskriminacije uveljavljajo ves čas in na podlagi tega lahko sklepamo, da z njihove strani kake posebne dobre volje tudi nismo mogli pričakovati. Vse je šlo po tej poti nepretrgano od 1. 1945. Umetno spreminjanje etnične sestave — to, o čemer zdaj govorim, je za nas zelo važno — se je začelo takoj po prihodu Italijanov, in vsek je doseglo v dobi fašizma. Zaradi neznošnega pritiska je moralo nad 100.000 Slovencev in Hrvatov zapustiti Julijsko krajino in se izseliti v tujino. Celo po podatkih samih Italijanov se je iz Trsta izselilo do 21. aprila 1951 40.000 naših ljudi. Na izpraznjenem mestu je Italija pošiljala ljudi iz vseh ostalih delov Italije in tako uveljavljala tisto, kar so fašisti imenovali »etnična bonifikacija« tega ozemlja. Po italijanski statistiki z dne 21. aprila 1951 je bilo v Julijski krajini 177.525 priseljencev, torej ljudi, ki so živeli od dela (ki so prišli tja, da bi delali) ter raznih služb (razume se v ustanovah), ki so jih nekdo upravljal domačini, ker niso imeli svoje zemlje.

Koristno je, navesti številke, ki se nanašajo na sam Trst. Dne 21. aprila 1951 je bilo v mestu 249.513 prebivalcev. Od teh je bilo 49.000 rojenih v mejah stare Italije, v italijanskih kolonijah in tujini pa 15.373. Težko je povedati, koliko tujih priseljencev je zdaj v Trstu. Znano je samo, da so se valovi slovenskega izseljevanja od 1931. leta še bolj pomnožili, ker je bilo to obdobje najbolj krutih protislovenskih političnih procesov, izrednega fašističnega tribunala in doba abesinske vojne, ko so mladi Slovenci rajši bežali, kakor da bi podpirali Mussolinija.

Vojaška uprava je pustila vse tuje priselence v svojih službah in ni ničesar ukrenila, da bi pomagala preganjanim domačim Slovencev. Odrpala je meje svobodnega tržaškega ozemlja novim italijanskim priselencem. Do danes se je v Trstu naselilo trideset tisoč ljudi iz krajev, ki so bili z mirovno pogodbo priključeni z Jugoslaviji. Ze prej sem rekel, da mirovna pogodba določa za tiste, ki so se izrekli za Italijo, da gredo v Italijo, ne pa na Svobodno tržaško ozemlje. Če ženo omenjenim 64.113 tujcem iz leta 1931 dodamo še teh 30.000, dobimo 94.413 Netržčanov, ponavljam: 94.413 Netržčanov. Le-ti pa naj zdaj bodo g. Pelli glasovi, da bi odrgal čim večji kos od našega s krvjo preprojelega ozemlja in ga priklučil Italiji. Toda niti to številno ni čteno, ker niso vsteli ljudje, ki so se naselili v mestu tik pred prvo svetovno vojno, ter od leta 1931 do 1945 niti v Trstu rojeni otroci priseljencev. Nekaj italijanski iredentistični poslanec je na seji parlamenta 30. sep-

tembra 1953 izjavil, da živi zdaj v Trstu 60.000 Istranov, 7000 Rečanov in 13.000 Dalmatincev in da sestavljajo ti priseljenci z družinami »večino mestnega prebivalstva«.

Vojaška uprava sprejema te ljudi nemoteno na svoje ozemlje in tako večja brezposelnost med domačini. Vojaška uprava jih tudi podpira in jim gradi hiše ter cela naselja v Trstu in slovenskih vaseh. Od kakih 6 milijonov kvadratnih metrov zemlje, ki so jo kupili iz javnih sredstev, in kakih 5 milijonov slovenske, ki jo uporabljajo večinoma za italijansko kolonizacijo. Italijanske begunske kolonije so nastale ne le v neposredni okolici Trsta, marveč tudi v Proseku, sv. Križu, Seljanu, Štivanu itd. Ob pomoči vojaške uprave so zgradili za italijanske begunce posebno ribiško

Marshallovo pomoč so uporabljali za izrivanje slovenskega življa

Glejte, v tem je stvar: rimska vlada dobiva Marshallovo pomoč, ki jo uporablja za izrivanje slovenskega življa s tega ozemlja.
Tovariši in tovarišice, poslušati vse te podatke je res utrudljivo, toda dovolite mi, da vam povem nekaj o številu priseljencev v posameznih občinah STO po vojni. Našteti hočem samo primere za štiri občine.

Občina Devin-Nabrežina, to je tisti koridor, ki drži proti Trziču. Le-ta je etnično čisto slovenski, in sicer ne le po nacionalni sestavi, marveč tudi glede lastništva. Tja do morja in tudi tisti del, po katerem je speljana železnica — vse to je popolnoma slovensko. Tu Italija nima nobenih pravic. Iz čisto imperialističnih razlogov, da bi prišla do Trsta, bi se rada polastila čim večjega dela tega ozemlja.

Splošnega popisa prebivalcev po vojni niso objavili. Po zadnjem avstrijskem popisu iz leta 1910 je bilo tu 4400 Slovencev in 4075 Italijanov. Od leta 1945 do oktobra 1953 se je priselilo v omenjeno občino skupaj 1212 ljudi, od teh samo 13 ni italijanske narodnosti. Tu je šlo torej postopoma za raznarodovanje. Od tega števila se je 346 ljudi priselilo iz Italije, 47 iz cone A, 374 pa iz ozemlja, ki ga je dobila Jugoslavija, t. j. iz ostalih krajev naše dežele, iz katerih so bežali ali pa so se izrekli za Italijo.

Občina Dolina. Po avstrijskem popisu iz leta 1910 je bilo tam 4236 Slovencev in en Italijan, po popisu našega indranskega instituta iz leta 1945 pa je bilo že samo 3873 Slovencev in 75 Italijanov. Torej se je že infiltriralo 74 Italijanov. Skupaj se je priselilo od leta 1945 do oktobra 1953 281 Italijanov, od teh je 22 dobilo stalno bivališče, 150 pa začasno.

vas. Pri tem ribiškem naselju v Štivanu pa ni rib, vtem ko je ondotna obala ostala brez tovarn in je tam že nastala brezposelnost. To pomeni, da jim je šlo samo zato, da bi spremenili nacionalno sestavo na tem ozemlju med Trstom in Trzičem.

Italijanska vlada to politično akcijo finansira, da bi spremenila nacionalno sestavo in tako upostavila zvezo s Trstom. Pod vojaško upravo so Slovenci od leta 1948 do 1953 izgubili več zemljiške posesti kakor prej v pol stoletja.

Rimska vlada je prejela od Zahoda nad dve milijardi dolarjev pomoči, da bi čimprej premagala gospodarsko krizo italijanske republike, ne pa da bi jo uporabila zato, da bi izrinila Slovence in uveljavila politiko kolonizacije.

Dalje, občina Zgonik: Na skupnih 1335 prebivalcev se je po vojni priselilo 109 Italijanov.

Občina Repentabor: Leta 1945 je bilo od skupnih 945 prebivalcev 242 Slovencev, ostali pa Italijani. Po vojni se je priselilo 9 Italijanov.

Tovariši in tovarišice! Vse to so številke in argumenti, ki govore o čisti, dokumentirani pravici naših narodov in naše dežele do tega ozemlja.
Navedel bi samo še nekatere podatke glede zemljiške posesti. Po podatkih iz leta 1946 na temelju katastra so imeli slovenski posestniki 86,3% celotne zemljiške posesti v coni A, to je celotne privatne zemlje, vstevši tudi mesto Trst, toda Italijani samo 13,7%. Če izvzamemo 14 katastrskih občin, ki so v bistvu kompakten del samega mesta, čeprav v sedmih izmed 14 katastrskih občin večina zemlje pripada Slovencev — tedaj vidimo, da imajo Slovenci 90,4% vsega ostalega ozemlja cone A, Italijani pa 9,6%. Naposled, če razen samega mesta Trsta izvzamemo še drugi italijanski teritorialni otok v coni A, mestece Milje z njegovimi štirimi katastrskimi občinami, tedaj je vse ostalo ozemlje cone A praktično popolnoma v rokah Slovencev, to je 96,7% proti samo 3,3% italijanske posesti.

Vztrajno moramo braniti tisto, do česar imamo tudi moralno pravico

Tako stoji stvar in v tem je bistvo našega odpora proti pozikusu, da bi ta čisto naš del ozemlja odrgali od naše dežele.
Od leta 1946 dalje je nastala nevarna — čeprav po svojem ob-

Smisel obtožb proti Trumanu

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

New York, 15. novembra.

»Vsi podatki proti Whiteu, nekdanjemu pomočniku finančnega ministra in ameriškega direktorja mednarodnega monetarnega sklada pod Trumanovo upravo, so bili predloženi federalnemu sodnemu senatu leta 1947 — dve leti potem, ko so bili ti podatki baje predloženi Trumanu,« piše »New York Post«. Visoki sodni svet pa ni našel v njih podlage za akcijo.

»To je bil,« nadaljuje uvodnik tega liberalnega glasila, »po naključju isti visoki senat, ki je obsodil Algera Hissa in visoke komunistične voditelje. Ali je bil senat tudi leta 1948 subverziven? Mar je FBI-uv (tajna policija) primanjkovalo kompetenc? Nihče ni tega trdil. Edino, kar lahko sklepamo spriču teh dogodkov, je, da pričevanje proti Whiteu ni bilo zadostno v letih 1945 in 1946, prav tako pa leta 1947.«

Razprava v zadevi pokojnega Whitea nemara ne bi bila niti sprožena, tem bolj, ker so bili vsi podatki o obtožbah znani že od prej. Mrtvega človeka pa ni moč obsoditi za tisto, za kar ga niso mogli obsoditi še ko je živel. Omenjeni list pa postavlja vprašanje: »Kako državni tožilec Brownell in senator McCarthy zmagujeta v bitki za naslovne strani?«

»Liberalci so se opekli, ko so netili ogenj za Algera Hissa, visokega uslužbenca State Departmenta, ki je bil obsojen kot agent ZSSR,« mi je dejal neki prijatelj, ki je bil tudi sam liberalce. »Zato sedaj nečesto trdit, da je bil White nedolžen, vendar pa grajajo dejstvo, da so to zadevo na škodo ugleda Amerike izrabili zato, da so z mečem navalili na nekdanjega predsednika.« »Vsi ti desničarji in reacionarji, je dejal ta Amerikan-liberalce, »bi radi prišli na prve strani. Ali mar veste, zakaj so Trumanu poklicali pred Odbor predstavniškega doma in ne pred McCarthyev senatni odbor? Zato, ker je, kakor pravijo, republikanski poslanec v Domu vedel, da mu bo McCarthy odvzel naslovno stran s tem, da bo sam poklical Trumanu. Tako je sklenil to storiti sam, pred McCarthyem.«

V notranji politiki ZDA se dogajajo podobni primeri. Takšen pa se je pripetil sedaj prvič: nekdanjega predsednika ZDA so poklicali na zaslišanju Vihar, ki je nastal, je dobil takšen obseg, da je moral predsednik Eisenhower sam prekriti tudi državnega tožilca Brownella, ki je vložil obtožbo potem, ko je pred tem obvestil o tem svojem koraku Belo hišo in republikance, ki so Trumanu pokli-

Spomenica Slovenske gospodarske družbe v Trstu

Trst, 15. nov. (Tanjug.) Slovenska gospodarska družba v Trstu je opozorila v spomenici vladam ZDA, Velike Britanije, Francije in FLRJ, da bi uveljavljenje sklepa z dne 8. oktobra pomenilo »smrtni udarec za tržaško gospodarstvo«.

Spomenica te družbe, v kateri je včlanjenih 820 slovenskih gospodarskih ustanov in podjetij iz cone A, ugotavlja, da se je Trst razvijal in napredoval, dokler ga ni 1918. osvojila Italija. Potem opisuje škodo, ki jo je povzročil italijanski fašizem, in na koncu poudarja: »Spriču vsega tega bi uveljavljenje angloameriškega sklepa z dne 8. oktobra pomenilo dokončen propad tržaškega gospodarstva in njegovega pristanišča in potemtakem poleg drugih posledic povzročilo tudi ogromno povečanje brezposelnosti in upad življenjske ravni našega človeka. Zato prosimo, da storite vse, kar je mogoče, da bi našli rešitev, ki bi omogočila Trstu neodvisnost.«

Prebivalce Vzhodne Nemčije pozivajo, naj pomagajo varnostnim organom

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Bonn, 15. nov. Glasilo sovjetskih okupacijskih oblasti v Vzh. Nemčiji »Tägliche Rundschau« je objavilo članek, v katerem poziva vse prebivalce sovjetske okupacijske cone, naj pomagajo varnostnim organom pri odkrivanju sovražnikov in sovražne dejavnosti.

»Vsak državljani,« piše časnik, »je dolžan biti čuječen in prijaviti pristojnim organom vsa znamenja podtalnega rovarjenja. Zahodni imperialisti skušajo z ostudnimi sredstvi in metodami izpodkopati denarni in ureditveni nemške republike in sicer zdaj, ko se v njej življenjski pogoji čedalje hitreje izboljšujejo.«

R. V.

cali pred odbor za raziskovanje protiameriške dejavnosti. In vendar se ljudje sprašujejo, ali niso bile posledice takšnega koraka znane že vnaprej? Ker je verjetno, da so jih morali predvideti, preostane edino še sodba demokratov: da gre namreč za politično spietko, tokrat neprijetno hujšo zavoljo tega, kar lahko povzročil.

»Težnja, da bi vrnil in udarili nazaj,« tako je imenoval to republikansko akcijo Arthur Crook v »New York Timesu«. »New York Herald Tribune« jo je imenoval bumperang, kar je prav za prav isto. Mnogi sodijo, da bo poteza republikanske stranke s smotrom, da bi opozorili na neusphe vodilne politične grupacije in zmage demokratov, pripeljala do rezultatov, ki so v nasprotju s tistimi, katerim je bila namenjena. Z zelo redkimi izjemami je ameriška javnost ogorčena, saj sodi, da je marsikaj dovoljeno v takšnem političnem življenju in da je poziv nekdanjega državnega voditelja na preiskavo vsekakor več kot lahko ugled neke države izdrži.

Ob sovjetskem protestu zaradi grško-ameriške pogodbe o oporiščih

Atene, 15. novembra.

Sporazum o prepustitvi vojnih oporišč v Grčiji Združenim državam Amerike niti v Grčiji ni bil v celoti ugodno sprejet. Znatno del opozicijskih krogov, napredna zveza centra Epek in nova demokratična stranka so obtožili vlado, da daje koncesije na račun grške suverenosti, zlasti zaradi pravice eksteritorialnosti, ki jo je dala Grčija ameriškim četam. Tako grška sodišča ne morejo soditi ameriških vojakov za kaznivna dejanja proti grškim državljanom.

Dva tedna po podpisu sporazuma o prepustitvi oporišč Ameriki je prišel sovjetski protest. Moskvska protestna nota trdi, da je s sporazumom z ZDA grška vlada storila sovražne ukrepe proti Sovjetski zvezi. Tu so poudarjali, da sovjetski protest grških uradnih in ostalih političnih krogov ni iznenadil. Vsi časniki se prej sicer niso v celoti strinjali z vsemi določbami sporazuma z ZDA, pač pa so bili enodušni v popolni odklonitvi sovjetskega protesta. Dva tedna po sovjetski protestni noti je grška vlada odgovorila nanjo.

Grška vlada se je v odgovoru zlasti dotaknila pojasnjevanja značaja sklenjenega sporazuma o oporiščih, ki ni povzročil spremembe političnega in vojaškega ravnotežja na Balkanu, kar bi lahko opravičilo vzemirjenost Sovjetske zveze. V odgovoru grška vlada sploh navaja v milejši obliki, kakor so pisali prej atenski časniki razloge, ki so jo prisilili, da se je zatekla k obrambnemu ukrepu. Gre za povelje dogodke in nevarnosti, ki je grozila Grčiji brez njene krivde, ki so očitno kršile mirovne pogodbe, ki so jih zakrivila nekatera prej sovražna dežela, zlasti pa za

Se nikdar ni bilo prek ameriških radijskih postaj toliko napadov na republikanske poteze kot prav te dni. Tudi tisk, ki je brez pridržka podpiral Eisenhowerjevo upravo, graja sedaj korak Brownella in Weideja. Tudi s tem lahko delno pojasnijo, da je Eisenhower na najbolj viharni tiskovni konferenci, odkar je postal predsednik, javno grajal, da bi poklicali Trumanu pred preiskovalno telo Predstavniškega doma. Sam obtoženi Truman je napadel ta korak kot »dušitev svobodnega izražanja mnenj«.

Ne da bi opozoril neposredno na afero in tudi ne na osebnosti, ki so v njo zapletene, pri čemer pa je očitno meril nanje, je dejal: »Če naša osrednja vlada ne dela razlik med dejansko nevarnostjo komunizma in histeričnim strahom pred njo, tedaj smo pred slabimi časi.«

Človek, ki je bil na krmlu, ko se je začelo »preverjanje lojalnosti« državnih uslužbencev in Američanov, zaposlenih v OZN, je postal žrtev tistih splet, ki so se pod njegovo upravo tako uspešno razbohotile, da so sedaj dosegle takšno stopnjo.

Jaša Levi

vojaške določbe teh pogodb, kar Grčiji ne dopušta, da bi v svojih obrambnih ukrepih popustila itd.

Toda prav v zvezi s prikazovanjem nevarnosti za grško varnost brez navedbe imen držav grška vlada poudarja željo grškega ljudstva, da bi se posvetilo mirnemu delu, in svojo odločnost, da se izogne sleherni akciji, ki bi utegnila otežkočiti mednarodno sporazumevanje. Iz vseh teh razlogov grška vlada meni, da ima pravico, da ne prizna upravičenosti pripomb sovjetske vlade na grško-ameriški sporazum o oporiščih. Na koncu odgovora ponovno poudarja, da želi razviti svoje napore za ohranitev miru na Balkanu.

Odgovor grške vlade na sovjetsko protestno noto je glede uporabljenih izrazov nedvomno zmernejši, kakor so bili prvi komentari atenskega tiska. Vtem ko so časniki takoj po izročitvi sovjetske note opozarjali, da je treba razlog grških obrambnih naporov iskati v sovjetskih oporiščih v Albaniji, Bolgariji itd. in da Sovjetska zveza zaradi vsega tega nima nobene moralne pravice, da bi komurkoli očitala obrambne napore, vladni odgovor tega sploh ne omenja. Vtem ko je atenski tisk svoj čas imenoval protest sovjetske vlade čisto navadna hinavščina, ki jo uporablja v celotni zunanji politiki in vtem ko je videl v protestu nov dokaz o nadaljevanju hladne vojne, v vladnem odgovoru o tem ni niti besedice.

K presoji grškega stališča nekoliko pripomorejo besede zunanjega ministra Stefanopulosa v izjavi nekemu grškemu časniku, da nedavni sovjetski protestni noti in napadu Višinskega v Varsovnem svetu na grško-ameriški sporazum o oporiščih ni treba

PERECA NEMSKA V PRASANJA 'JUPOR' PRIVATNEGA KAPITALA

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Bonn, novembra.

Prejšnji nemški Državni zbor je sprejel 500 zakonov, večidel gospodarskih. To je bilo obdobje obnove, ko so hitro rasli pomlajeni in modernizirani industrijski kombinati in ko so delali delavci noč in dan. To je bil začetek »izhoda iz bede, lakote in ponižanja«. Na mnogih velikih nemških tovarnah so napisali: »Obnovljena z Marshallovo pomočjo«. Takrat je imela država mnogo denarja in gradbenih potrebščin.

Od leta 1948 so minila komaj štiri leta. Takrat je znešal indeks nemške proizvodnje (če ozačimo proizvodnjo leta 1936 s 100) samo 65, zdaj pa znaša že 156, torej več kot dvakrat toliko. Takrat so nemške tovarne še demontirali, zdaj pa so se razmere spremenile. Ko so pripravljali načrte za zgraditev višjega mostu med Azijo in Evropo čez Dardanele ali zgraditev jezua na Nilu, si dobil za 100 nemških mark na züriški borzi samo 23 švicarskih frankov, zdaj pa jih dobiš 100 ali še več. Ze na tem primeru vidimo razliko med sedanjim in med stanjem v prvih povojnih letih. Toda prav zato se nemški privatni

kapital odločno upira »okovom iz minulosti«.

Upira se predvsem ugodnostim, ki jih imajo državna posojila in obligacije ter dvojnemu in previsokemu obdavčenju dobička delniških družb. Nemški industriji in predstavniški borzi zahtevajo enake pogoje za udeležbo države in privatnega kapitala na denarnem trgu. To je tako imenovani boj za svobodni trg kapitala, ki je bil na dnevnem redu dva dni trajajočega zasedanja bonnske vlade v začetku novembra.



Oddelek jeklarskega velikan »Demag« v Duisburgu.

Vlada je v deklaraciji napovedala, da bo izpolnila zahteve privatnega kapitala, pa ni še ničesar ukrenila. Kaže celo, da se bo bil o tem vprašanju hud boj. Vlada bi rada gospodarsko življenje liberalizirala. Nemčija je zdaj tretji izvoznik blaga na svetu, polagoma pa postaja tudi izvoznik kapitala. Hkrati pa je sama veliko investicijsko področje, ki potrebuje ne le domač, marveč tudi tuj kapital. Ameriški kapital se za investicije v Nemčiji čedalje bolj zanima, nemški pa se boji tuje konkurence.

V letu 1953/54 naj bi Nemčija

dobila na domačem trgu 1175 milijonov mark posojila za javne investicije. Cim ostrejša je konkurenca na svetovnem trgu, tem večja nevarnost preti nemškemu gospodarstvu, da bi se zadušilo v lastnem poletu. Nemsko gospodarstvo mora namreč čedalje bolj pridirati na svetovni trg, sicer se ne more razvijati. Kanceler Adenauer je rekël, da je nemški trg podoben torzu in da mu bo podobno, dokler se ne gibal samo v nemških mejah. Zato je nemška industrija pripravljena dati blago na dolgoročni kredit, izdelovati orožje za evropsko vojsko in spremeniti iz trgovskih poslov z drugimi državami izvirajoče terjatve za investicije v tistih državah. Po mnenju industrijskih krogov naj bi pri vsej tej gospodarski dejavnosti sodeloval tudi mali človek s svojimi dohodki.

Ostra polemika v zadevi svobodnega trga kapitala dokazuje, da preti Nemčiji nevarnost, če ne bo ustrežno zahtevam in prošnjam privatnega kapitala. Stevilo brezposelnih v Nemčiji nekoliko narašča; v oktobru je proizvodnja avtomobilov padla in v nekaterih panogah težke industrije je že čutili zastoj. V »suporu« privatnega kapitala proti državi se nedvomno zreali njegova politična moč. Liberalni demokrati (v tej stranki so najpogostejši nemški industriji in trgovci) znova zahtevajo, naj država vrne privatnikom nacionalizirana podjetja in razveljavi pravico delavcev, da v kakršnikoli obliki sodelujejo pri upravljanju podjetij. Ta »supore« seveda ogroža socialni program vlade. Nemški privatni kapital zahteva, naj vlada razveljavi vse predpise, ki njegov razvoj kakorkoli omejujejo. Socialni demokrati se v glavnem te polemike ne udeležujejo in poudarjajo, da je gospodarski polet delo nemških delavcev, inteligence ter ameriške pomoči, ne pa bonnske vlade. Svojo glavno politično nalogo vidijo v boju za ohranitev demokracije in demokratičnih ustanov.

V središču vladne notranje politike je trenutno uzakonitev zahtev velekapitala. Na nemških tleh se križajo tudi mednarodne koristi, predvsem med sovjetskim in ameriškim imperializmom. V sodobni Nemčiji sta še zmeraj globoko zakoreninjena bližnja in daljna minulosť. Ne gre zgolj za tradicijo bojnih pohodov, marveč tudi za bogato, toda zelo počeno socialnodemokratsko tradicijo.

Rade Vujović

PO PELLOVEM OBISKU V ANKARI

Pella se je na tiskovni konferenci izognil neposrednemu odgovoru na vprašanje o prepovedi izvoza v Jugoslavijo

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Ankara, 15. novembra. Po skrajšanem obisku v Turčiji je Pella sčeraj svečer odpotoval v Rim. Pred odhodom je imel tiskovno konferenco, na kateri je dal svojo izjavo in odgovoril na vprašanja novinarjev.

Uradni komunikle o razgovorih, ki so bili sinoči izročeni tisku, govori o atlantskem paktu, položaju na Vzhodnem Sredozemlju, na Srednjem in Bliznjem vzhodu, Trstu, o razširjenosti gospodarskih stikov med oboema državama, ustanovitvi mešanega odhora izvedencev za gospodarska

vprašanja ter o povabilu predsednika Menderešu in Köprülüju, naj obiščejo Rim.

Medtem ko komunikle govori dokaj obširno o vseh točkah, o katerih so razpravljali je vsekakor naj krajši tisti del v katerem je omejenjsko vprašanje Komunikle pravi: »Gospod Pella je obvestil turške kolege o posebnem razvoju tržaškega vprašanja.«

To delstvo jasno kaže, da pri najpogostejšem vprašanju, zaradi katerega je prišel v Turčijo, ni Pella ničesar dosegel. Njegov namen, da bi pridobil podporo Turčije pri trža-

škem vprašanju in da bi le to povzegal z italijanskim izvajanjem protijugoslavilji, očitno niso uspeli. Turki so, kaže, tudi tokrat ponovili svoj, ki je stališče, da se nečelo vmesavati, da bi bilo potrebno sklicati mednarodno konferenco in opozoriti Pello, da je nevarno njegovo stališče glede prejšnjih pogojev za to konferenco. V tem je torej vzrok, zakaj ni na čelu komunikle, kakor je to že v navadi ob takih obiskih, napisano »dosedeno je popolnoma enotno gledišče o vseh vprašanjih, o katerih smo razpravljali«.

Komunikle ne omenja niti z besedico balkanskega pakta, čeprav o njem in njegovem pomenu govori tudi komunikle ob nedavnem obisku Laneta in Bidaulta v Turčiji. Očitno je, da so tako storiili po želji Pella.

To je vsekakor v zvezi s splošnim tonom Pellovih izjav ob prihodu v Turčijo, s katerim je le-ta očitalo »težko poudariti prednost zveze atlantskega pakta in pripraviti Turčijo do tega, da bi sprejela načrte nekakšnega sredozemskega, ne pa balkanskega sodelovanja«.

Značilna je tudi Pellova izjava na tiskovni konferenci. Iz nje jasno vidimo, zakaj je bila sklicana ta konferenca, ki je sicer ob obisku v Ankari niso imeli ne Papagos, ne Stefanopulosa, ne Laneta, ne Bidaulta. Pella je takoj v začetku poudaril, da so razgovori s turškimi državniki, potekali v popolnem razumevanju, nadvse iskrenem in toplem vzruženju in da to ni fraza, pač najboljši dokaz dejanskega stanja.

Na vprašanje dopisnika »Borbe«, zakaj je Italijanska vlada prepovedala izvoz v Jugoslavijo, in sicer v trenutku, ko vse države naposled vse sile, da bi našli miroлюбno rešitev, za bil tržaško vprašanje, je Pella odgovoril takole: »Vprašanje predstavnikov tiska me je zelo potlačilo, (dasi je bilo zelo jasno in glasno) (zgovornemu ime »Borba«). Po mojem mnenju so pretiravali pomembnost teh ukrepov, ki so vsekakor upravitelj. Predstavniški tiska zelo dobro ve, da je bil naš odgovor na to vprašanje že izročan njegovim vladam.«

Na vprašanje nekoga novinarja, kaj misli o obliki Koče Popovića na Dunaju, se je odgovoril glasil: »Na to nisimo negativno reagirali.«

Značilen je bil tudi Pellov odgovor na vprašanje, ali so bila njegova obvestila turški vladi in ali je prišlo do kakršnihkoli hitrih in pozitivnih rezultatov glede tržaškega vprašanja. Na to vprašanje je dal Pella šariatanski odgovor, češ da imajo vlade pozostvo krat manjša obvestila, kakor so tisku in da je glede tega vprašanja tisk pravi, tako dobro obveščen, da sam Tu bi pomenila najmanj, da so novinarji, ki so bili udeleženi na tej konferenci, predsedniki italijanske vlade.

Z. Pečar

Z VSEH STRANI SVETA

KAMBODŽA

Vlada dala ostavko

Pnom Pen, 15. nov. (AFP). — Sodijo, da je vlada predsednika Pen Nuta dala ostavko. Kambodski kralj je predlagal voditeljem političnih strank, naj ustanove vlado narodne enotnosti, ki bi omogočila, da bi v dveh ali treh mesecih izvedli nove volitve.

TRZASKO OZEMLJE

V Trstu so našli eksplozivno nalivno pero

Trst, 15. nov. (Tanjug). — Pred poslopjem policijske postaje v središču Trsta, ki so jo 5. novembra fašisti napadli, so našli večeraj eksplozivno nalivno pero.

Domnevaajo, da so to nalivno pero našli na področju okrog policijske postaje, s katerega so minuli četnik demonstranti začeli napadati policijo, in da pripada enemu izmed napadalcev.

JAPONSKA

Nixon prispel v Tokio

Tokio, 15. nov. (AFP). — Podpredsednik ZDA Richard Nixon je prispel danes iz Koreje v Tokio. Na japonskem se namerava muditi 6 dni. Sestaj se bo z japonskimi ministri.

SUDAN

Volitve se bližajo koncu

Kartum, 15. nov. (LP). — Prve sudanske parlamentarne volitve se bližajo koncu. Danes so glasovali pisnimi v listih, od katerih je predvsem odvisna, ali bo Sudan postal neodvisna država ali del Egipta. Doslej so volili v tistih okrajih, kjer so volitev vsesiloma neprisiljeni, in sicer s pomočjo znakov in barv, pomokod pa tako, da so se volivci postavili ob tistega kandidata, ki so ga hoteli voliti.

KANADA

Demanti uradnih krogov

Ottawa, 15. nov. (AFP). — Uradni kanadski krogi izjavljajo, da niso varni vedo glede tega, da zahodne veleniške proučujejo kanadski predlog, naj bi politično konferenco o Koreji andome-tih s konferenco ptih veleniš ob sodelovanju Severne in Južne Koreje. To veš je objavil londonski »Daily Mail«. Predstavnik zunanjega ministrstva je zavrnil, da bi kanadska vlada dala tak predlog.

Sporočilo o razgovorih med Eisenhowerjem in kanadsko vlado

Ottawa, 15. nov. (AFP). — V uradnem sporočilu o razgovorih med predsednikom ZDA Eisenhowerjem in člani kanadske vlade je poudarjeno, da se ZDA in Kanada strinjata glede tega, da je treba podpreti vse napore OZN ali drugih organizacij, ki se bore za ohranitev miru in izboljšanje mednarodnega položaja. Prav tako je bila dosežena popolna soglasnost glede učinkovitih načinov skupne obrambe proti morebitnemu napadu.

ZDA

Generalni tajnik Arabske lige opozarja ZDA

Washington, 15. nov. (UP). — Generalni tajnik Arabske lige Abdel Kaeik Hasuna je opozoril ZDA zaradi podpore Izraelu, da s tem postavljajo na kocke svojo preskrbo s petrolejem in preskrbo oporišč v arabskih državah. Pripomnil je, da je vorda odbila svaensta ura za Zahod glede njegovih odnosov proti Izraelu, ki je v zvezi z ameriško pomoč položaja ne bo popravila.

VELIKA BRITANIJA

ZSSR izvaža zlato

London, 15. nov. (Tanjug). — Tednik »People« objavlja vest, da ZSSR iz-

važa zlato v Zahodno Evropo. Pretekli mesec so sovjetski predstavniki prodali na raznih evropskih borzah za dva in pol milijona funtov šterlingov zlato. Gospodarski strokovnjaki menijo, da žele ruski voditelji s tem dumpingom priviti do čim večjih zalog tuje valute, da bi tako lahko plačali blago, ki ga uvažajo v Zahodu, zlasti Avila.

Churchill še vedno upa v sestanek štirih

London, 15. nov. (Tanjug). — Časnik »Observer« piše, da so še vedno za nena, ki pričajo, da Churchill ni spustil nadej, da bo prišlo do sestanka predstavnikov štirih veleniš. Pričakujejo, piše časnik, da bo Churchill in bermudski konferenci zastopal mnenje, naj bi Sovjetsko zvezo spodbudili, da bi prišla na konferenco.

Laburisti podpirajo Jagana vodstvu navkljub

London, 15. nov. (Tanjug). — Vstilo pripravilo Izvršnega komiteja laburistične stranke krajevnim organizacijam naj ne bodo tribuna predstavnikom narodno-progresivne stranke Britanske Gviljane, več krajevnih organizacij tega poziva ni upoštevalo. Tako so dr. Jagana bivšega predsednika gviljanske vlade, toplo pozdravili na mitingu, ki ga je organizirala laburistična organizacija v Bristolu.

Dr. Jagan je v svojem govoru ostro napadal ukrepe konservativne vlade in dejal, da je vladna Bela knjiga polna laži.

Konservativni poslanci proti anglo-egiptovski razgovorom

London, 15. nov. (Tanjug). — Petu dvanajst konservativnih poslancev je posljal Churchill spomenico, naj prekinje vsako nadaljnje britansko popuščanje.

nje v anglo-egiptovskih razgovorih etc. je Suez.«

»Sunday Express« sodi, da ta spomenica pomeni grožnjo, da bo vlada padla, če bi prišlo do glasovanja o umiku britanskih enot iz Suez.

Entezamova izjava

London, 15. nov. (AFP). — Iranski zunanji minister Entezam je izjavil, da Iran ne zahteva, naj bi dokončno rešili petrolejski spor pred upostavitvijo diplomatskih odnosov med Iranom in Veliko Britanijo. Iran zahteva samo načelno sporazum. Za to bi bilo potrebno, da Velika Britanija prizna zakonitost nacionalizacije petrolejske industrije.

IRAN

Obravnava proti bivšemu načelniku generalnega štaba

Teheran, 15. nov. (AFP). — Iranski državni tožilec Azmudeh je končal brez nje svoje obtožbe proti bivšemu načelniku generalnega štaba generalu Ri Jahju. Zagovarjal je tezo o pristojnosti sodišča, da sodi temu generalu. Bratnici generala Rijahija pa so vztrajali na tem, da so vsi generali podrejani načelniku generalštaba.

VIETNAM

Dnevni red sestanka Visokega francosko-vietnamskega komiteja določen

Saigon, 15. nov. (AFP). — V Bao Dajevi rezidenca v Dalatu so sestavili dnevni red prihodnjega sestanka med Bao Dajem in francoskim predstavnikom v okviru visokega francosko-vietnamskega komiteja. Dnevni red se nanaša v bistvu na okrepitev vietnamske vojske.

ZADNJA POROČILA

V Idriji je govorila tov. Vida Tomšič

Gospodarsko močna skupnost najboljša podlaga za razvoj posameznih krajev

Idrija, 15. novembra. Danes dopoldne je organizacijski sekretar CK ZKS, tovarišica Vida Tomšič, govorila v Idriji na volilnem zborovanju, ki se ga je udeležilo na 1500 rudarjev iz rudnika živega srebra ter stotine drugih prebivalcev. V svojem govoru je med drugim

poudarila, da smo v našem doseganju družbenem razvoju postavili temelje novim socialističnim odnosom med ljudmi. V stari Jugoslaviji je nekaj več kakor 10% vseh državljanov živelo na račun tujega dela oziroma izkoriščanja, sedaj pa je ta odstotek padel že na 0,8%. To pomeni, da smo že krepko zavrlj izkoriščanje človeka po človeku.

Potem ko se je tovarišica Vida Tomšič v svojem govoru zadržala pri samoupravljanju, je poudarila, da smo z gospodarskim razvojem že ustvarili materialno osnovo še za nadaljnjo demokratizacijo. Vendar pa se v nekaterih kolektivih pojavljajo škodljive lokalistične težnje, toda imeti moramo vedno pred očmi, da je celotno jugoslovansko gospodarstvo povezano z močnimi vezmi, zato nobeno podjetje ne more resnično uspevati, če ne računa hkrati s koristim celotne države.

Ko je tovarišica Vida Tomšič

govorila o gospodarstvu zaostalejših krajev, je omenila, da smo v prvih povojnih letih zgradili industrijo predvsem tam, kjer so na kraju samem tudi surovine, da bi novi objekti brž ko mogoče dajali dohodek. Tako mora delati vsak dober gospodar. Res pa je, da so zato nekateri zaostalejši kraji razmeroma malo dobili od skupnosti, saj so posamezne vasi dobile v tem času morda samo elektriko in ne dosti več. Stvar se čez noč seveda še ne more spremeniti, res pa je tudi to, da smo v glavnem ključne objekte dogradili in bomo že lahko začeli dajati ne samo za stanovanja, ampak tudi za kmetijstvo. Gospodarsko manj razvitih občin nikakor ne bomo pustili samih, da bi se razvijale samo toliko, kolikor jim omogočajo njihove lastne gospodarske zmožnosti, ampak jim bo skupnost pomagala. Na ta način bodo gospodarsko zaostalejši kraji mogli čutili, da je gospodarsko močna skupnost hkrati najboljša podlaga tudi za njihov napredek.

Zavest, da smo močna socialistična skupnost, smo občutili tudi pri tržaškem vprašanju. Ravno zaradi naše enotnosti smo se lahko uspešno uprli imperialističnemu pohlepu Italije, kar je povečalo naš ugled v demokratičnem svetu.

Na koncu je tovarišica Tomšičeva govorila še o nalogah bodočih skupščin, hkrati pa je poudarila, da bodo nedeljske volitve ponovna manifestacija enotnosti našega ljudstva in da imajo te volitve tudi mednarodni pomen.

ZE NAVSEZGODAJ

Od Vač do Domžal

Vrsta predvolilnih zborovanj v ljubljanski okolici

Ljubljana, 15. novembra. Danes je bilo po Sloveniji na stotine predvolilnih zborovanj. Tudi po vaseh ljubljanske okolice so bila nekatera že v zgodnjih jutranjih urah, v druge kraje pa so kandidati uspeli priti med volivce šele kasno zvečer. Tov. Tomo Brejce, kandidat za poslanca zvezne skupščine, je imel svoje prvo zborovanje v Vačah že ob 7. zjutraj. Zaradi razlage naše kmečke problematike je takoj dosegel živ stik s poslušalci. Obraziložil je, zakaj je

bilo treba najprej zgraditi močno industrijsko osnovo ter navedel, da so tudi za dvig kmetijstva že določena investicijska sredstva v višini 690 milijard din. Nato je imel zborovanje v Dolu pri Ljubljani in kasneje še v Dolskem.

Na velikem predvolilnem zborovanju v Domžalah je razen njega govoril obrambni volivcem tudi kandidat za zvezni zbor proizvajalcev tov. Janko Rudolf, ki se je zadržal zlasti pri razlaganju razvoja delavskega samoupravljanja. Njegove besede o doseženih gospodarskih uspehih, o bodočem razvoju delavskega v samoupravljanju in o naši obrambni moči so zborovalci, ki jih je bilo okrog 3000, večkrat prekinili z odobravočim ploskanjem. M. N.

ZAHODNI VELEPOSILNIKI PRI KOČI POPOVIČU

Beograd, 15. nov. (Tanjug). Nocoj ob 22. je državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović sprejel francoskega veleposlanika Philpa Bodeta, angleškega veleposlanika sira Iva Malleta in obrambnika poslov ameriškega veleposlanstva Woodrewa Wallnera, ki so ga obiskali na njegovo vabilo. Razgovori so se nanašali na tržaško vprašanje in s tem v zvezi na možnost konference za njegovo ureditev.

KOČA POPOVIČ V NOVEM SADU

Mi smo za mirno rešitev tržaškega vprašanja

Novi Sad, 15. nov. — Okrog 14.000 Novosadčanov je danes poslušalo govor poslanskega kandidata za Zvezno skupščino Koča Popovića in govor kandidata za republiško skupščino Jovana Veselinova.

Koča Popović je obravnaval sedanjih položaj glede Trsta. Kritiziral je zahodne velesile, ki podpirajo ekspanzionistične in megalomanske zahteve italijanske vlade, ne upoštevaje koristi naše države in tržaške prebivalstva. Zato je tržaško vprašanje postalo tudi problem svetovnega pomena. Tov. Popović je poudaril, da je takšno izsiljevanje italijanske vlade resno kompromitiralo Atlantski pakt, ker ga Italijanska vlada izrablja za svoje imperialistične težnje.

»Mi smo jasno povedali in pri tem vztrajamo, da je glede mesta Trsta internacionalizacija najboljša rešitev. Vztrajamo pri predlogu tov. Tita v Leskovcu. Če oni ne bodo hoteli sprejeti internacionalizacije, predlagamo mi avtonomijo Trsta pod italijansko upravo za določeno število let in avtonomijo ostalih delov okrog Trsta pod jugoslovansko upravo, prav tako za določeno število let.«

Nadalje je tov. Koča Popović poudaril, da je jugoslovanska vlada še nadalje pripravljena na mirno rešitev tržaškega vprašanja.

Volive v Sudanu

Hartum, 15. nov. (R) Ze pretekli teden so v 29 sudanskih volilnih okrožjih, kjer je glede na »zaostalost« prebivalstva veljal sistem indirektnih volitev, opravili volitve volilnih mož. Danes so bile v ostalih 68 volilnih okrožjih direktno volitve poslancev bodočega sudanskega parlamenta, ki bo pripravil novo ustavo Sudana. Pri volitvah so nastopili kandidati treh strank: nacionalistične, ki je za združitev z Egiptom, republikansko-socialistične ter stranke Buma, ki sta za neodvisnost Sudana, oziroma za njegovo vključitev v Britanski Commonwealth.

IZ NAŠIH KRAJEV

Številni slovenogoriški viničari, podravske majerji in offerji ter pohorjski in kozjanski huberji

REŠENI POLFEVDALNIH SPON

Komisija za kmetijski zemljiški sklad in odpravo viničarskih in podobnih razmerij v okraju Maribor-okolica je delo na terenu že končala. Za podlago pri delu so služili komisiji podatki iz zemljiške knjige in katastrski podatki. Za viničarska in podobna razmerja pa tudi podatki, ki

prizadetim kmetom. Pri tem so ugotovili, da v 600 primerih niso podani pogoji za postopanje. O tem je komisija prav tako obvestila vseh 600 kmetovalcev. Precej visoko število ustanovitvenih odločb je pripisati temu, da so v nekaterih občinah pritegnili v postopek preveč gospo-

450, oba zakona pa sta prizadela 230 kmečkih gospodarstev. Po izjavi predsednika komisije bo od doslej še neresenih primerov zajel zakon še okrog 120 gospodarstev. Skupno torej 1020.

Doslej so odkupili po zakonu o kmetijskem zemljiškem skladu že 1480 hektarov obdelovalne zemlje, po viničarskem zakonu pa 1080 ha. Na posamezno gospodarstvo, ki jih je zajel zakon, odpade 2,75 ha.

VSAKRSNI POSKUSI PODKUPITI VINIČARJE SO OSTALI BREZUSPEŠNI

Večina občinskih ljudskih odborov in množičnih organizacij je komisiji pomagala. Le ponekod ni bilo povsem zadovoljivega sodelovanja z množičnimi in kmetijskimi organizacijami. Vzrok pa je bil v glavnem v tem, da so bili prizadeti tudi nekateri lokalni funkcionarji. Sicer so pa organizacije socialistične zveze delovnih ljudi svojo začetno napako, da niso takoj uporabile pozitivnosti teh dveh zakonov za poglobljanje svojega političnega dela, hitro odpravile. Danes daje pojasnjevanje teh zakonov močno obeležje vsem predvolilnim sestankom.

Med prizadetimi kmeti je bilo tudi nekaj takšnih, ki so hoteli izigrati izvajanje zakona ali so pa širili razne sovražne parole in dajali na račun tega žaljive pripombe. Naravnost smešno trdovratne so se pa pokazali kmetje iz vasi Skoke-Dobrovec, ki niso hoteli sprejeti odločb. Gotovo se niti zavedali niso, da je to samo njim v škodo. S tem so namreč izgubili možnost pritožbe in tožbe. Nekateri kmetje so pa skušali vplivati na viničarje ali pa jih celo podkupovati, da bi pred komisijo izpovedali, da nikoli niso bili viničarji in da jim je dobro pri njih. Seveda so ostali takšni poskusi brezuspešni. Revščine, žalje in dejstev, da so morali odslužiti za borno stanovanje tudi po 10 delovnih dni na mesec, se ne da prikriti.

Sedaj čaka komisijo še izdajanje odločb o odškodnini in reševanje pritožb. Vsako morebitno napako, ki z ozirom na to, da je bilo treba z delom končati do jesenske setve, niso izključene, bo komisija takoj popravila.

Vso odkupljeno zemljo so že dodelili v obdelavo kmetijskim gospodarstvom, tako, da jesenska setev ni bila prizadeta. V okraju Maribor-okolica je sedaj 38 kmetijskih gospodarstev. Na novo je bilo ustanovljenih 9 državnih in 1 združeno posestvo, ostala se pa reorganizirajo po načelih delavskega samoupravljanja. L.



Viničarji po Slovenskih goricah. Halozah in drugih vinorodnih krajih se ne bodo več pehali za lastnika vinograda, ki je le pičlo nagrajeval njihov znoj in žulje.

so jih zbrali uslužbenci okrajnega ljudskega odbora in komisije skupno z občinskimi ljudskimi odbori in množičnimi organizacijami. Oba zakona — zvezni in republiški dopolnilni, sta v tem okraju zajela skupno 1830 gospodarstev. Do sedaj je komisija obravnavala že 1500 primerov ter izdala 900 odločb

darstev. Precej primerov je odpadlo tudi v pohorskem in kozjaškem predelu, ker komisija tako imenovanih košenic v smislu zveznega zakona ni mogla smatrati za obdelovalno zemljo.

Po zakonu o kmetijskem zemljiškem skladu je bilo prizadetih 220, po zakonu o odpravi viničarskih in podobnih razmerij

KAKOR NEKOČ IN VEDNO

SMRT FAŠIZMU - SVOBODO NARODU!

Vtisi s konference tržaške Osvobodilne fronte

Trst, 15. nov. Kakih 250 delegatov iz Devina, Nabrežine, s Kontovelja, iz Sv. Križa, Bazovice, Doline, z Repentabra, iz Trsta, Zgonika in iz poslednje vasi anglo-ameriške cone Tržaškega ozemlja je danes vnovič manifestiralo odločnost slovenskega ljudstva, da brani svoje pravice in se bori proti vrnitvi Italije v slovenske kraje.

Delegati tržaških Slovencev so danes recapitulirali vse tisto, kar je pretežno slovensko ljudstvo v teh krajih od italijanske okupacije do zloma fašizma, od ustanovitve Tržaškega ozemlja do zadnjih dni. To je bila bilanca neenakega boja ljudstva za njegove pravice in proti zatiranju,

račun za dve razdobji, eno drugemu podobni po zatiranju in izkoriščanju slovenskih ljudi.

»Obogateli smo za novo izkušnjo« je dejal Angel Kukunja, ko je govoril o diskriminacijah. Nova uprava je pozabila na krvave strani naše zgodovine in naše žrtve za svobodo.

Hude obtožbe so se vrstile ena za drugo. Se zmeraj velja zakon, ki prepoveduje slovensčino na sodišču in ki jo celo kaznuje. Slovenska šola je odvisna od rimskih funkcionarjev. Na slovenski zemlji se z gospodarskim nasiljem naseljujejo italijanski šovinisti. Na oblasti Slovencev ni. Gospodarstvo je v rokah Rima. Rim pa še venomer izvaja nasilje v Trstu.

Gre za biti ali ne biti, je vzkliknil neki delegat. In še za nekaj: za mir v tem delu sveta.

Ko je zgoniški župan Obad, ki je bil nedavno v slovenski delegaciji pri maršalu Titu, opisal vtise s poti in odločno pripravljeno jugoslovanskih narodov, da z vsemi sredstvi zaščitijo brate v coni A, so se čuli vzkliki in ploskanje ljudski armadi in Titu. In to se je mnogokrat ponovilo.

Tržaški Slovenci so pripravljani, boriti se za svobodo. Delegati so poudarili, da jugoslovanski narodi ne dovoli, da bi se Italija polastila krajev, ki so naši. Na konferenci so vsi, stari in mladi, govorili o razpoloženju ljudstva in ponosno ozopirali na zavest mladine, ki je kakor nekoč v prvih vrstah, vsa odločno pripravljena, boriti se proti nasilnemu tujcu. Nikdar prej nismo

videli tolikšne samozavesti in pobude, spontane borbenosti med našo mladino, je ugotovil neki delegat. To je važno. To si moramo dobro zapomniti. Po tem se moramo ravnati.

Konferenca se je zaključila, a delegati se niso razšli. V dvorani so odmevale pesmi: »Hej brigade«, »Hej Slovani«. Resni, odločni so peli in se z uporno vero zastrmeli v zastavo, ki je bil čez njo kakor nekdanj v dneh najhujših bojov vseh naših narodov razpet rdeči napis: Smrt fašizmu — svobodo narodu! M. P.

ZVEZA RUDARSKIH SINDIKATOV TERJA:

Neodvisni inšpektorji dela

naj pospešijo tehnično zaščito pri delu

Včeraj, 15. nov., je bil v Izla-

kah pri Zagorju plenum republiškega odbora Zveze sindikatov rudarjev Slovenije. Navzočih je bilo okrog 33 delegatov iz vseh rudnikov Slovenije. Zbor je pozdravil tov. Zupančič, predsednik sindikata rudarjev Zagorja. Nato pa je povzel besedo tov. Filip Zibret, predsednik republiškega odbora zveze sindikatov rudarjev Slovenije. Govoril je zlasti o Trstu in v imenu rudarskih delavcev izrazil trdno voljo za pravično rešitev tega vprašanja. Tajnik republiškega odbora tovariš Edi Guzej je podal obširno organizacijsko poročilo o delu sindikalnih organizacij, pri če-

mer je omenil zlasti vprašanje samoupravljanja, socialnega zavarovanja itd.

Diskusija je bila zelo plodna. Oglasila so se delegati iz vseh rudnikov in izrazili svoja mišljenja o različnih vprašanjih, kakor tudi o težavah, ki jih tarejo doma. Dobro konstruktivno kritiko o delu sindikalnih organizacij je podal tudi tovariš Pavel Tomažič. Poudaril je, da nimamo predvsem v našem gospodarstvu primerne kadra. Kader, ki ga imamo, je povečini nasledstvo starega kapitalističnega sistema. Ni politično dozorel, zato so tudi njegovo delo in njegove odločbe o marsikaterih vprašanjih neživljenjske, kar opazimo vsak dan. Opozoril je na problem v socialnem zavarovanju, zlasti na težavo, da bi vsak hotel imeti čimvišjo pokojnino, nihče pa ne vpraša, kako naj bi krili te stroške.

O politični vsebini dela sindikalnih organizacij je govoril tovariš Sturm, član republiškega sveta sindikata rudarjev.

Med sklepi, ki jih je plenum sprejel, so najvažnejši: sindikalne organizacije naj se odločneje borijo za poglobitev kolektivnega in ideološkega dela med svojim članstvom; borijo naj se za izboljšanje tehnične zaščite dela in za nameščenje neodvisnih inšpektorjev dela, ki bi jih plačevalo socialno zavarovanje ali kako druga ustanova; pobrigajo naj se za pravilno vzgojo članov v delavskem svetu in upravnem odboru, da bodo sposobni bolje voditi samoupravljanje.

Rodoljub Čolaković je govoril v Subotici

Subotica, 15. nov. — Na predvolilnem zborovanju v Subotici, na katerem se je zbralo okrog 15.000 volivcev, sta govorila poslanska kandidata Szabo Mikloš in član Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković.

ALEKSANDER RANKOVIČ V MOSTARU

NEVARNE ILUZIJE ZAHODA

Mostar, 15. nov. — »Namen Italije je prozoren: zasejati razdor med Italijo in zahodne države in vsiliti samo sebe kot silo, ki je sposobna upostaviti ravnovesje na Balkanu.« je izjavil danes na velikem zborovanju v Mostaru podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković, ko je govoril o tržaškem vprašanju. »Toda čeprav na Zahodu ne vidijo ali nočejo videti te spletke, jih mi Jugoslavoani ne samo vidimo, marveč smo tudi pripravljeni boriti se z vsemi sredstvi zoper napade na ko-

risti in svobodo naših narodov, proti ogrožanju miru na tem delu sveta.« je nadaljeval Aleksander Ranković.

Današnjemu velikemu zborovanju, ki je bilo sklicano ob priliki desetletnice XXIX. hercegovske udarne divizije, je prisostvovalo okrog 70 tisoč prebivalcev Mostara in vse Hercegovine.

NAGIB POTUJE V NUBIJO

Kairo, 15. nov. (Reuter). Predsednik republike, general Nagib odputuje za pet dni v Nubijo, najjužnejšo egiptsko pokrajino, ki meji na Sudan, kjer so pravkar v teku prve parlamentarne volitve. Spremljal ga bo minister za informacije Salah samir poleg drugih članov vlade.

TRIKRAT VEČ KOT PRED VOJNO ZA ZDRAVJE MLADINE

V Ljubljani so zadnja leta odprli več mladinskih domov in zboljšali zdravstveno službo za otroke

S čim naj bi se v teh letih po osvoboditvi, ko smo zabeležili že tolikanj uspehov na najrazličnejših področjih gospodarske dejavnosti, postavili bolj, kot z našimi zdravimi, mnogo obetajočimi otroki. Saj bi bila ves trud in vsa prizadevanja zaman, če bi morali to, kar gradimo, prepustiti šibkim, življenja in dela nezmožnim pokolenjem. Kakšen bo naš mladi rod pa je močno odvisno od tega, kako poskrbimo za zdravje mladine že v najnežnejših letih. Čeprav gospodarsko stanje v naši državi po vojni ni bilo rožnato, je ljudska oblast kljub temu namenila znatne vsote denarja, da omogoči otrokom zdrav razvoj. Tudi v Ljubljani nismo glede tega med zadnjimi.

DEČJI DOM — OTROSKA KLINIKA
Med najbolj znanimi socialno zdravstvenimi ustanovami za zaščito mater in otrok je gotovo Dečji dom. Zadnja leta pred vojno je ljubljanski Dečji dom lahko sprejel pod streho 150 otrok, zaradi težavnega milijona din za investicije novega dečjega doma v bližini nekdanje Šentpeterske vojašnice. V naslednjih letih so za to zgradbo porabili skupno 124 in pol milijona din ter sedaj že dva trakta služita svojim namenom in sicer delno za Dečji dom, delno pa za otroško bolnišnico MLO.



Tudi to poslopje že več let služi negi naše mladine

položaja pa so jih med okupacijo sprejemali še nekaj več, tako da sta po dva otroka ležala na eni postelji. Prvo leto po vojni so za to namene preuredili stavbo za Bežigradom, kjer sprejmejo sedaj po 30 mater, ki nimajo z dojenčki nobenega drugega zatočišča. Že 1947. leta pa so v Ljubljani namenili prvih 8 in pol

Prihodnje leto bo dograjen tudi tretji trakt, nakar se bo v to stavbo preselila otroška klinika. Dečji dom pa bo dobil na razpolago sedanje prostore otroške klinike, kar bo zadoščalo za socialno in zdravstveno zaščito otrok, otroška klinika pa se bo tudi svojim potrebam primerno razmahnila.

MLADINSKI DOMOVI

Razstava ljubljanske industrije
Ljubljana, 15. novembra
Predstavniki nekaterih večjih ljubljanskih podjetij so danes odprli industrijsko razstavo v prostorih »Emone« v centru mesta. Na razstavi je prikazan napredek ljubljanske industrije v zadnjih osmih letih. Posebno so na razstavi vidni izdelki Litostroja, ki med drugim prikazujejo tudi žerjavnega mačka z nosilnostjo 3,2 tone. Današnji obiskovalci so si s posebnim zanimanjem ogledovali šolsko letalo, ki so ga izdelali delavci v tovarni »Letovc«. Prav tako so vzbudila zanimanje okusno izdelana kolesa »Roge« in drugi proizvodi Telekomunikacij, tovarne elektroinstalacijskega materiala »Elmas«, pločevinasti izdelki tovarne »Saturnus« in okusni izdelki ljubljanskih tekstilnih tovarn.

Za otroke, ki so ostali brez staršev ali pa jim ti ne morejo nuditi okolja, v katerem bi se otroci popolnoma razvili, so velika pridobitev mladinski domovi. Pred vojno sta bila v Ljubljani dva mladinska doma ali bolje sirotišča, ki so ju upravljale redovnice. Če je mestna občina zanje kaj prispevala iz proračuna ni razvidno. Po osvoboditvi so v Ljubljani ustanovili štiri mladinske domove in sicer v Stanežičah, na Viču, v Mostah in na Galjevci, v katerih lahko skupno sprejmejo 280 otrok. Skupni prispevki Mestnega ljudskega odbora za te domove znašajo v letih po osvoboditvi okrog 30 in pol milijona din. Investicije pa so stale 1 in pol milijona dinarjev. Letos so otroški dom v Stanežičah ukinitili, otroke pa razmestili v ostale domove.

LANI NAD 26.000 OSKRBOVANECV

Razstava bo odprta deset dni.
K. M.

Prispevke za volilni sklad nakazujte na tekoči račun pri NB št. 601-T-290

Med ustanovami, ki skrbijo za zdravje naše šolske mladine je zelo pomembna šolska poliklinika. Tudi iz statističnih podatkov te ustanove lahko razvidimo njen stalen razvoj. Letošnje investicije znašajo 300.000 dinarjev, njihova »kapaciteta«, če jo tako imenujemo, pa je v primeri s predvojno neprimeroma večja. V šolskem letu 1939-40 je imela Poliklinika

5170 oskrbovanecv, prvo leto po vojni nekaj več kot 15.000, lani pa je nekaj več kot 26.000. Vseh dvanajst polikliničnih oddelkov je sprejelo zadnje predvojno leto okrog 32.000 obiskov, lani pa je bilo skupno vseh posetov okrog 150.000. Dokaj več oskrbovanecv ima sedaj tudi šolska zdravstvena kuhinja.

Ze od nekdanj so zdravniki zagovarjali načelo, da je bolje preprečevati kot zdraviti že obolele ljudi. In kaj je za otroke koristnejše kot prijetna letovanja ob morju ali v zdravem gorskem zraku. V letu preden se je začela vojna, je bivša ljubljanska občina imela za počitniške kolonije v proračunu okrog 152.000 dinarjev. Na letovanje so poslali 340 otrok, od proračunske vsote pa je občina prispevala le 83.000 din, medtem ko so ostale stroške krila razna društva. Že dve leti po vojni so iz Ljubljane poslali na letovanje več

otrok kot zadnje leto pred vojno. Od leta do leta se je nato večalo število otrok poslanih v počitniške kolonije in seveda tudi stroški, ki so bili potrebni za njihovo letovanje. Leta 1949. so v te namene porabili 8 in pol milijona din, naslednje leto manj kot šest milijonov, leta 1952. za 2800 otrok nekaj več kot 7 milijonov, letos pa je odšlo v počitniške kolonije okrog 1500 otrok, za kar je bilo iz proračuna porabljeno okrog 7 milijonov din. Za ureditev mlečnih kuhinj, ki se jih poslužujejo naši šolski otroci, ki je bilo v zadnjih treh letih porabljenih nekaj več kot 4 milijone din.

Mnoge matere, ki so zaposlene, se poslužujejo tudi dečjih jasli, za katere je bilo skupno investiranih 44 in pol milijona din, medtem ko je bilo za posvetovalnice za matere in otroke porabljenih blizu 2 milijona din.

Dubrovnik je dobil nove znanstvene ustanove

Dubrovnik, 13. novembra. — Osvoboditev je našla Dubrovnik, enega naših najpomembnejših turističnih krajev na Jadranu, v precej težavnem stanju. Električna je že popolnoma doslužila in je lahko obratovala samo ob požrtvovalnosti svojega delovnega kolektiva. Dolgo ni imel Dubrovnik zadostne cestne razsvetljave, ki so jo čedalje bolj omejevali, tako da je celo nastalo vprašanje tramvajске zveze s pristaniščem v Gružu. Tudi vodovod je slabo deloval, dotok vode je bil omejen in dogajalo se je, da je Lapad in Ploče sploh niso mogle dobiti.

Sedaj se je stanje znatno izboljšalo. Dubrovnik ima dobro cestno razsvetljavo in tudi z vodovoda je dovolj preskrbljen. Zgradili so hidrocentralo in nabavili nove motorje, popravili so tudi vodovod. Za vsa ta dela so samo letos porabili nad 25 milijonov dinarjev. Obnovili so tudi zeleni pas okrog Dubrovnika in uredili nekaj novih parkov. Med vojno

prenovili in opremili z novim opustošene in izropane hotele so pohištvom. Tudi za vsa ostala popravila v mestu so porabili večje vsote denarja. Po vojni niso gradili novih tovarn, pač pa so razširili stare. V tovarni »Radeljević« so zgradili nekaj novih obratov. V njej dela sedaj 110 delavcev, medtem ko jih je bilo pred vojno samo 40. Tudi tovarna oljnih barv je povečala svojo dnevno proizvodnjo od 200 kg na 1200 kg. Pred kratkim so iz Zagreba v Dubrovnik prenesli tovarno ogljenih in grafitnih izdelkov, ki je edina te vrste v državi. V njej dela okrog 70 delavcev. Prihodnje leto bodo te tovarne še znatno razširili.

V Dubrovniku so po vojni odprli zgodovinski in jadranski inštitut Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, inštitut biološke in jadranske kulture, oceanografsko postajo in poverjeništvu konservatorskega zavoda. Pred vojno so v Dubrovniku delovali tri šole, namenjene splošni izobrazbi, medtem ko jih je zdaj pet. Namesto štirih predvojnih strokovnih šol jih zdaj deluje šest.

V Dubrovniku so ustanovili tudi umetniško galerijo, odprli so štiri knjižnice s čitalnicami, med katerimi je tudi ena za otroke. Uspešno delujejo Ljudska univerza in tri kulturno-umetniška društva, Narodno gledališče je pred dvema letoma uvedlo »poletne igre«, itd.

Znatno so razširili tudi bolnišnico. Medtem ko je pred vojno imela v štirih oddelkih 175 postelj, ima sedaj 10 oddelkov s 350 posteljami, prihodnje leto bo pa dobila še 100 postelj. Bolnišnici so prizidali ožesni oddelk in paviljon za tuberkulozne bolnike, zunaj bolnišnice pa so zgradili ginekološki in otroški oddelk. Pred vojno je tu delalo 7 zdravnikov brez pomočnikov, medtem ko je sedaj v bolnišnici 14 zdravnikov, 6 pomočnikov, 80 ljudi pa je zaposlenih pri drugih delih.

Kar je »naše«, skupnost nič ne briga

Podjetje »Slikoplesk« v Ljubljani je dvignilo zasluge na račun potrošnikov

Ljubljana, 14. nov.

»Slikoplesk« v Ljubljani je podjetje obrtno produktivne druge, ki zaposluje okrog 80 ljudi. Nekateri njeni delavci so hkrati tudi člani zadrage. Pred dnevi se je mudila v tem združenem podjetju finančna komisija MLO, ki je pregledala obračunavanje plačnega fonda. Pri tem je ugotovila nekaj hudih in značilnih nepravilnosti.

Najprej »mi« — potem pa ...

Podjetje nima tarifnega pravilnika za leto 1953. Upravnik podjetja je izjavil, da pravilnika ne potrebujejo, češ da jih je tako instruirala obrtniška zbornica. Tega — pravilo — torej niso vedeli, dobro pa so vedeli, kako priti na nepošten način do obilnejših osebnih prejemkov. Samovoljno, brez privolitve mestnega zbora proizvajalcev, so pristeli 17 kvalificiranih delavčev med visoko kvalificirane strokovnjake, da bi povečali povprečne plače. Upravnika in tajnika podjetja so vpisali med delavce namesto med nameščence, da sta lahko mirno prejemala nadure. Šli so na kolektivni tridnevni izlet v Crikvenico. To ne bi bilo seveda nič slabega, če pri tem ne bi zagrešili nekaj drugega: tistim, ki niso šli na izlet in so delali, so pisali dvojne ure, kar po 16 ur dnevno.

Izgnili so se davku

Tako so se nizali prestopki drug za drugim, potem pa je vodstvo podjetja zagrešilo še nekaj hujšega. Dne 23. julija letos je zasedel upravni odbor zadrage. Sklenil je, da bo podjetje nakupilo delovne obleke. Ta nakup je v knjigovodskih knjigah podjetja knjižen na konto »droben material na zalogi« pod tekstom »delovne obleke«. Dejansko so šla ta sredstva v povsem drugačne namene. Podjetje je odprlo nekakšen, rekli bi lahko, »tekoči račun« v trgovskem podjetju Na-ma, za svoje delavce in nameščence. Vsak delavec si je s potrdilom lahko izbral v Na-ma blago po želji, v vrednosti od 4000 do 17.000 dinarjev. Dobavnice kažejo, da so delavci in nameščenci kupovali kamgarn, moško in žensko perilo, čevlje, zaves, servise, igrače, precej pridno pa so segali tudi po likerju, žganju, čokoladi, bonbonih in podobno. Za to blago je podjetje plačalo 830.727 dinarjev. Razen tega so bile še nabave pri trgovskem podjetju »Volna« za 14.172 din (prešte odedeje) in še druge. Vsi ti izdatki predstavljajo seveda plačni sklad, vendar jih je podjetje, ki se je hotelo izogniti davku, vključilo med režijske stroške in ter na ta način oškodovalo skupnost. Takšno ravnanje je seveda daleč od načel delavske morale in solidarnosti, saj so prišli do teh sredstev samo na ta način, da je podjetje goljufalo

skupnost in dražilo svoje usluge na račun strank, kar ji je uspelo zaradi prešibke konkurence.

»Nisem poznal predpisov«

In kaj pravi k temu vodstvo podjetja? Predsednik zadrage in upravnik podjetja: »Ne morem biti sam kriv, saj nisem poznal predpisov, od obrtne zbornice pa ni bilo nikogar blizu, da bi nas instruiral. Davek bomo pa tako in tako morali naknadno plačati in torej skupnost ne bo oškodovana.« Kaj pa v primeru, če finančna kontrola ne bi ugotovila prekrškov? Odgovor: »Potem pa, ja... no... sicer pa vedno kontrolirajo. Naši delavci niso nikdar poprej dobili nikake delovne obleke niti dobička.« Ta njegov izgovor pa ne drži: Računi kažejo, da je podjetje že lani namembno kupilo pri »Varteksu« delovne obleke za skoraj vse delavce. Letos maja so delili tudi nagrade. Čeprav je podjetje že za lani izplačalo 1.014.867 din preveč plačnega fonda in bi ta sredstva morala vrataiti, je maja izplačalo vsakemu delavcu in nameščencu po 3000 din nagrade. Po tarifnem pravilniku za leto 1952 bi moral znašati povprečni mesečni zaslužek vsakega delavca in nameščenca v podjetju okrog 8400 din, zaradi vseh navedenih bonitet in prekrškov pa so dejanske povprečne mesečne prejemke zvišali na približno 12.500 din.

Predsednik sindikata ve le nekaj »malega«

Član tega kolektiva je bil do pred kratkim tudi odbornik mestnega zbora proizvajalcev, vendar vsaj 12-krat ni prišel na sejo. In sindikat? Upravnik trdi: »Sindikatski odbor je najboljši pritiskal, naj delavcem nekaj damo. Kaj sem mogel sam proti njim?« Predsednik sindikalne podružnice (svoječasno je bil celo tajnik Republiškega odbora sindikata gradincev) pa pripominja: »Nič ne vem o stvari. No, nekaj pač... Jaz ne vidim v tem nič takega... Če sem vedel, kaj je s tarifnim pravilnikom? Saj ga imamo! Ne? Da ga niso potrdili? Ja, potem pa ne vem. Toda ali ni bilo nekaj rečeno, da so podjetja čedalje bolj samostojna in da pravilnikov ni treba več dati potrditi? Taki so izgovori, pač res samo izgovori, kajti očitno je, da so se odgovorni ljudje v podjetju zavedali, da delajo narobe.

Ker ni zadostne konkurence

Podatki sami sebe dovolj zgovorno komentirajo. Nekaj pa bi le še kazalo pripomniti: Slikarske in plesarske delavnice v Ljubljani ne čutijo konkurence. Soboslikarjev in pleskarjev primanjkuje, pritek vajencev v to stroko je hudo opešal. Slikarska in plesarska obrtna podjetja lahko drago prodajajo svoje usluge potrošnikom, saj je naročil čez glavo. Tudi »Slikoplesk« zato lahko izkazuje lepo rentabilnost. Lahko bi znižalo cene svojih uslug, kar bi od zadržnega podjetja tudi upravičeno pričakovali, vendar gre »Slikoplesk«, kot vse kaže, raje drugo pot in uganja umazano demagogijo, češ da lepo skrbi za člane svoje zadrage in za delavce, pri čemer pa seveda ne pove, da to dela na škodo potrošnikov, skupnosti in konec koncev tudi na škodo svojega kolektiva.

M. Z.



Stari del Dubrovnika



Vojska je vodila ranjence od enega konca dežele na drugi, ostajali so onemogli ob poti, toda nikoli menda to ni bila posledica kateregakoli sklepa. Nekateri bodo zdaj morali ostati, prišli pa so od daleč, nekateri celo z morja, nekateri z Morave.

Zdaj je Piva tam gotovo nedolžno modra ali zelena, drevje nad njo se počasi maje in tiho je na njenih bregovih. Tu ob njej pa je tedaj življenje vrvelo in kipel ko klobčič. Ranjenci so umirali, bolničarke so prinašale hrano in vodo v pečine, kjer bodo ljudje umrli hkrati s tresljajem revolverja po zadnji smrtonosni krogli, izstreljeni v prsi sovražnika.

Široko odprtih velikih in mirnih oči je ostal mladi zdravnik Stanko Martinović v pečini z ranjenci, ki niso več mogli hoditi, mirno, kakor da zamenjava bolnišnico. Nihče ni za trdno rekel, kdo naj ostane, toda nekako molče smo odločili, kdo ostane. Eh, kako velik in dolg je Stankov staž! Vsakogar, ki je odšel, je bilo nekako v duši sram, tuči zato, ker je bil zdrav. Ko bi bil rekel »nihče ne pojde naprej«, bi nemara ne bila zmagala razborita in životvorna beseda in nihče ne bi šel naprej.

Umirala je, izčrpana od pegavice, mati mladega dekleta, Beograjkanka, ki jo je celi dve leti vodila s seboj, betežno, nevažno gorskih poti. Gre za nekaj ur življenja. Dekle je hotelo ostati, pa ji je nekdo odločno rekel: moraš naprej. Tu je boj za človeško srečo in svobodo zadel ob tisto, kar je najgloblje in najbolj človeško, ob ljubezen do matere. To je vojna. Strašno? Da, in lepo? Ne vem, toda kaj takšnega človek nikoli ni pozabil. Mati je umrla, še preden je napočil za dekleta čas, da bi odšlo. Na srečo, ker nihče ne ve, kaj bi bilo...

Dvoje debel, upognjenih, čeprav sta debeli, pogreznjenih do polovice v vodo, je preneslo čez Pivo na tisoče ljudi z visokega in strmega Vučeva. Od Vučeva do Sutjeske se je selilo naše mesto, bogato razsvetljeno s kresovi, ki so jih vzlic prepovedi prižigali in razplamtevali ranjeni tovariši v hladni planinski noči. In kakor pravo mesto so ga vsak dan sistematično bombardirali s artilerijskim ognjem ne le z Magliča, marveč tudi z Rudina in s Ščepan Polja. Razdeljeno na dva okraja — ranjenci in zaledje — je bilo ponoči podobno pravljicnemu mestu, ki se vsako noč seli z gore na goro.

Vso noč med 12. in 13. junijem smo šli čez Sutjesko, deročo reko, vso prepreženo s skalami, ki jih tudi sama trga. V tem prehodu čez reko ni nič več nenavadnega. Lim, Neretva, Piva in druge. Vsem nam je postalo znano in prijetno šumenje reke ponoči, ko gre čezno kolona, neprijetno pljuskanje vode, ko se zaleti nemiren konj skozi vrtince, blede svetloba vojaških lampic, zamolklo klicanje z drugega brega in mučna otroška bojazen, da se ti ne bi slučajno pripetilo kaj, kar bi motilo red, da ne bi preglasno kaj rekel, da ne bi srečal karajočega pogleda tega ali onega. Tokrat je bilo nekaj strahotnejšega, kakor običajno ob prehodu čez reko, in nekaj svečanejšega.

Prišli smo čez, ne da bi bilo mnogo pljuskanja, glasov pa so bili še zamolklejši. Ranjenci in sandžaške zaščitniške enote so jo prebredle že navsezgodaj, ob sončnem vzhodu.

Bitka pa je bila tedaj menda v polnem razmahu.

Ko zaviješ s tega mesta, kjer smo prišli čez Sutjesko, vkreber, imaš pred seboj stezo. Po njej pojde ena kolona vkreber, na Ozren, in ko prispemo na planino, odrinemo proti Zelengori, proti Bosni, morda proti Drini, v Srbijo za Prvo in Drugo, ki štá nas prehiteli že za deset dni. Kako grobna tišina je bila onkraj Sutjeske, nobenega glasu ni bilo slišati, nobenega kurirja od Glige, ki je odšel le malo naprej s svojo enoto in ki naj nam bi poslal vezo. Dobro

ali slabo? V sredini na kolone razdeljene fronte sta stopala Sava Kovačević in Milutin-Ivan Milutinović še z nekaterimi tovariši iz Štaba. Hodili so v črni temi. Stezo jim je kazal Milutinov belec. Kolona je utrjena počasi lezla v hrib in šele navsezgodaj je dosegla vrh Ozrena.

Sonce je obsijalo rosno livado pod vrhom Ozrena, okrog katerega se je še valila bela planinska megla. Prijetno je pogretil so na soncu v ranem jutru, po prečuti noči — nasloniti se na drevo, da ti sonce sije v oči... Tu so tovariši, nekdo zbija šale na račun tovariša Milutina, čigar belec že omaguje pod težkimi bisagami, polnimi nekakšnega »državnega« denarja, on pa ga še noče zapustiti ali zakopati, ali vsaj glavno razdeliti na več tovarišev. Ranjenci prihajajo iz Sutjeske, za njimi Tretja sandžaška. Lepo je stojalo malo zadremati ob drevesu, glava ti ne bo kinkala in te prebujala... Tu je tudi Sava, pravkar je postal komandant Tretje divizije. Kaže, da je vse dobro. Z vrha Ozrena, iz bele megle pa iznenada zapoje mitraljez. Streljati začno tudi minometalci, tako divji zaradi svojega strelnega loka, hujši od bomb.

Kaj je mogel Sava reči drugega, kakor naprej? Kaj je moglo storiti kakih petdeset fantov poleg njega, kakor skočiti za njim proti ognju, proti burkerjem, ki so drug za drugim pogledovali iz čedalje redkejših megel?

Bitka menda ni trajala dlje kakor dobro uro. Kdo bi to ugotovil in opisal! Jaz ne morem.

Komaj je sonce preganlo meglo z utrjenega vrha, že je bila bitka končana. To vem — in že se je zadnja skupina iz Pete črnogorske vračala z vrha, ne da bi zavzela bunkerje na njem. Za nami je ostalo na desetine bunkerjev, drug poleg drugega, na grebenu proti vrhu tržeče steze. Ustavili smo se menda zjutraj v neposredni bližini teh bunkerjev ob poti, dobro — kako dobro skritih, zahrbtnih in mirnih, in po nemško discipliniranih, da jih nismo opazili, dokler nismo bili komaj še kakih deset metrov oddaljeni od njih.

XI. KOLO PRVE ZVEZNE LIGE

DRUGA ZVEZNA LIGA

ŠE VEDNO ŠTIRJE KANDIDATI ZA PRVO MESTO

V enakopravni igri Crvena zvezda komaj zmagala - V Zagrebu trije goli v šestih minutah - Nepričakovano visoka zmaga Spartaka - Lokomotiva izgubila kljub dvakratnemu vodstvu - Obrambna taktika Vardarju ni uspela

SARAJEVO: CRVENA ZVEZDA 0:1 (0:0)

Strelec: Mitić v 46. min. Crvena zvezda: Prvulović, Stanković, Zeković, Zlatković, Spajić, Cokić, Štiković, Mitić, Rudinski, Kostić, Tomasević.

Partizan: Stojanović, Belin, Lazarević, Čajkovski, Jovanović, Paljević, Herceg, Milutinović, Bobek, Mihajlović, Zebec.

Prva minuta drugega polčasa je prinesla gol za Crveno zvezdo. Mitić je z okrog 15 m z ostrim strelom zatreščil mrežo.

Zatem se je igra še bolj razživela. Čajkovski je zastreščil enajstmetrovko, v drugem polčasu pa so si Beograjanci zagotovili zmago.

V SKOPLJU VARDAR: PARTIZAN 1:2 (1:0)

Strelec: Mihajlović v 58. in Milutinović v 60. min. za Partizan in Antić v 23. min. za Vardar.

Table with 2 columns: Team, Goals, Assists, etc. for the Skoplje matches.

V ZAGREBU

Trije goli Odreda v drugem polčasu

DINAMO: ODRED 5:3 (4:0)

Strelec: Benko v 3., Čajkovski v 4., Dvornić v 6. in 36., Mantula v 83. min. za Dinamo in

Toplak v 57., Pelicon v 77. ter Piskar v 86. min. za Odred.

Dinamo: Majerović, Šikić, Crnković, Mantula, Horvat, Perković, Režek, Conč, Dvornić, Čajkovski Benko.

Odred: Banić, Piskar, Berginc, Zumber, Lesjak, Zizek, Belcer, Toplak, Hočevar, Pelicon, Hacler.

Strelec: Sikoš II. v 15., Bogojevac v 23. in 48. in Kopilović v 73. min. za Spartak in Krtić II. v 23. min. za Vojvodino.

Takoj v začetku je v teku šestih minut Dinamo dosegel tri

Strelec: Panič v 15., Antić v 71. in Marković v 75. min. za BSK in Gereš v 3. in 55. min. za Lokomotivo.

Tri minute kasneje je sodnik prisodil enajstmetrovko v korist

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Odreda. Piskar je bil zanesljiv realizator.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.



Mitić je vedno boljši. Včeraj je dosegel edini gol na tekmi v Sarajevu

Madžarska: Švedska 2:2 (0:0)

Budimpešta, 15. novembra. Mednarodna nogometna tekma med reprezentancama Madžarske in Švedske se je končala neodločeno 2:2 (0:0).

Pokalni tekmi v Mariboru: Branik B: Gornjilja 2:1 (0:0), Železnik: Čar B: Kovinar 1:1 (0:0).

Lokomotiva: Branik 8:1 (4:1)

Maribor, 15. novembra. V tekmi slovensko-hrvaške ženske lige je zagrebška Lokomotiva visoko premagala Branik z 8:1 (4:1).

ZMAGA IN PORAZ NAŠIH ODOJKAJEV V PARIZU

Pariz, 15. nov. Ženska odbojkaška reprezentanca Beograda je premagala

TEKI SMUČARJEV

Ljubljana, 15. novembra. Danes je ljubljanska smučarska podzveza organizirala obvezni godini tekmučarjev A in B skupine.

POSNETEK SMUČARSKIH UČITELJEV IN VADITELJEV

Ljubljana, 15. nov. - Danes so poldnevno bili na Taboru posneti smučar

NAMIZNO-TENISKI TURNIR ZA HORVATOV POKAL

Kočevje, 15. novembra. Danes je bil v Kočevju namizno-teniski turnir za Horvatom pokal.

TEKMOVALCI PROJEKTORJA NAJUSPEŠNEJŠI

Kočevje, 15. novembra. Danes je bil v Kočevju projektorja najuspešnejši tekmovalci.

Dan presenečenj

Table with columns for teams and scores: Zagreb, Mlava, Velež, Lovčeni, Zvezničar, Budućnost, Borac, Napredak, Branik, Sibenik.

HRVATSKO-SLOVENSKA LIGA

Split: Segesta 1:0 (1:0), Slaven: Testilac (V) 1:1 (1:1)

Kvarner: Metalac 1:2 (0:1), Sloboda: Lokomotiva 1:0 (1:0)

Kladivar: Izola 6:0 (4:0)

SLOVENSKA REPUBLIKSKA LIGA

Proletarec: Kovinar (S) 4:3 (0:0), Železnik: Celje 4:1 (4:0)

Drava: Nafta 2:6 (1:1), Aluminij: Sobota 1:5 (0:2), Rudar (T): Rudar (V) 5:0 (1:0)

Jesenice: Odred B 2:2 (1:2), Piran: Slovan 6:1 (3:1), Aurora: Krim 2:1 (2:0), Postojna: Železnik (NG) 2:3, Branik: Domžale 3:2

SLOVENSKO HRVATSKA ROKOMETNA LIGA

Svoboda: Rudar 3:2 (1:1)

Trbovlje, 15. nov. V današnji tekmi ženske slovensko-hrvaške lige je nekompletna ekipa Svobode tesno premagala ekipo Rudarja.

Ljubljana, 15. novembra. Danes je bilo končano državno prvenstvo v odbojki Domači AOK je v tekmah z Jedinostvom (Zemurj) in Mladostjo (Zagreb) zmagal s 3:1 in tako osvojil državno prvenstvo.

AOK MLADINSKI DRŽAVNI PRVAK V ODOJKI

Ljubljana, 15. novembra. Danes je bilo končano državno prvenstvo v odbojki Domači AOK je v tekmah z Jedinostvom (Zemurj) in Mladostjo (Zagreb) zmagal s 3:1 in tako osvojil državno prvenstvo.

Lilatelija

PROSLAVA DESETE OBLETNIČE II. ZASEDANJA AVNOJ-a

V počastitev X obletnice drugega zasedanja AVNOJ-a bo glavna pošta Beograda na Dan republike 29. novembra izdala novo serijo priložnostnih znamk trojne vrednosti.

Na prvi znamki za 15 din, črnozelena barva je prikazano Jajko po fotografiji iz leta 1943. Med drugo serijo, ki doseže še ni bila nikjer objavljena. Druga znamka za 30 din, rdeča barva ima za motiv postelje, v katerem je bilo zasedanje, na tretji temerjavi znamki za 60 din je slika tovariša Tita na govornikem odru na zasedanju.

Vse tri znamke so izdelane v globokem tisku. Ta priložnostna serija je sestavljena tako, da neposredno in dokumentarno deluje in spominja na slavna dni, ko se je rodila naša republika.

Idejne osnutke za nove priložnostne znamke je izdelal akademski slikar iz Beograda Mate Zlamalik. Znamke po 15 din in 50 dinarjev je raviral gravirer in akademski slikar Tanasijev Kraljinski, znamko za 30 din pa gravir Božidar Kozmet.

Ob proslavi X obletnice AVNOJ-a bodo tudi v jugoslovanski coni STO izdali na Dan republike priložnostno serijo poštarnih znamk. Slike na znamkah bodo enake kot na znamkah za Jugoslavijo le s to razliko, da bodo spremljene barve vseh znamk v seriji. Znamka za 15 din bo črno-zelena, za 30 din rjav-orodna, za 50 dinarjev zelenomodra. Razen tega bodo imele znamke za jugoslovansko cono STO pretisk - VUJNA STO.

Včeraaj

Po včerajšnjih tekmah na lestvici prve zvezne lige ni prišlo do pomembnejših sprememb. Edino Radnički, Lokomotiva, BSK in Proleter so zamenjali mesta.

Tekme XI. kola so prinesle pričakovane zmage favoritov. Vendar te-te niso bile prav nič lahke. Partizan in Crvena zvezda sta s silnimi naporoma dosegla minimalni zmagi. To velja tudi za BSK. Hajduk je v Osljeju prepričljivo obvladal še eno težavno oviro. Dinamo je premagal Odred, toda zaradi lagodne igre po vodstvu 4:1 je zamudil priložnost, da doseže boljši rezultat in si tako pokvari gol-zarek.

Edino presenečenje je hud poraz Vojvodine proti Spartaku. Čeprav smo domnevali, da bo borba enakopravna, nisimo pričakovali tako visokega poraza vojvodinskih nogometašev.

Radnički je po cel vrsti porazov naposled osvojil dve točki in se povzpelj za mesto višje na lestvici. Lokomotiva je bila zmaga zelo blizu, vendar se je vrnila v Zagreb praznih rok. Tudi njen nasprotnik BSK se je povzpelj za eno mesto na lestvici.

Do konca jesenskega prvenstva sta ostali še dve koli. Ti dve bosta odločili končni plasman, zlasti v zgornjem delu lestvice. Najbrž do zadnje tekme ne bomo vedeli, kdo bo jesenski prvak.

V SUBOTICI SPARTAK: VOJVODINA 4:1 (2:1)

Strelec: Sikoš II. v 15., Bogojevac v 23. in 48. in Kopilović v 73. min. za Spartak in Krtić II. v 23. min. za Vojvodino.

Spartak: Glončak, Tapiška, Bogojevac, Jakovetić, Cikoš II., Cikoš I., Bogojevac, Palić, Kopilović, Takač, Bronisavljević.

Vojvodina: Vasić, Selena, Vlahović, Leskov, Milovanov, Bošković, Krtić II., Rajković, Hadžić, Veselinović, Zabilanov.

To je bila hitra in kombinatorična igra, v kateri sta obe moštvi pokazali izredno krep nogomet. Danes je Spartakov napad uspešno izpolnil svoj cilj. Zmagala je bila z 4:1. V prvem polčasu je imela lahkega dela, ker sta Rajković in Krtić II. čisto ogrožala Glončakov gol.

V drugem polčasu je igral Spartak čedalje bolje. Vse linije so odlično funkcionirale, v zadnji minuti tekme pa so bile pravna ekskluzivna.

Sodnik Radenković je sodil z manjšimi napakami. Med igro je na desni tribuni prišlo do neredov. Navijače Vojvodine so poili z vodo.

V BEOGRADU RADNIČKI: RABOTNIČKI 2:0 (2:0)

Strelec: Ognjanović v 13. in Jezercić v 44. min.

Radnički: Petrović, Končar, Veselinović, Ljubenović II., Pavlović, Djordjević, Ljubenović I., Flander, Jezercić, Rašković, Ognjanović.

Rabotnički: Glčević, Stetafović, Ivanovski, Danjanov, Jankovski, Bačvarov, Popovski, Jordanovski, Dimitrović, Petrović, Todorovski.

Na tej tekmi je skoro vsako minuto sodnik zažvižgal zaradi kakšnega prekrška. To je bila ena izmed najbolj grobih tekem, ki smo jih videli v zadnjem času. Tega so krivi igralci obeh moštveh, čeprav so Skopljanec prednjajač.

Zmaga Radničkega je docela zaslužena. Beograščani so bili boljše in nevarnejše moštvo in so imeli vse čas igre v svojih rokah. Če bi točneje streljali, bi dosegli tudi večjo zmago.

Sodnik Sibanić iz Subotice je bil neodločen in zagrešil vrsto hudih napak. Med drugim ni prisodil dve enajstmetrovki.

BSK: LOKOMOTIVA 3:2 (1:1)

Strelec: Panič v 15., Antić v 71. in Marković v 75. min. za BSK in Gereš v 3. in 55. min. za Lokomotivo.

BSK: Radenković, Odanović, Radović, Antić, Perić, Davidović, Kovačević, Tasić, Marković, Kaloperović, Panič.

Lokomotiva: Stanić, Culinović, Milačić, Koba, Andročec, Puščec, Odžak, Firm, Etlinger, Papec, Gereš.

BSK je bil mnogo boljše od svojega nasprotnika. Večidel tekme je imel pobudo v svojih rokah, vendar bi kmalu izgubil točko. Spet je napad BSK izpustil iz rok nekaj ugodnih prilik. Domačini so preveč kombinirali pred nasprotnikovim golom.

Lokomotiva ni bila podrejen nasprotnik. Bolj poredko je sicer napadala, vendar je bila pred golom sila nevarna. S hitrimi protinapadi je skušala doseči gol. To se ji je dvakrat tudi posrečilo. Ivanovski je svoje delo dobro opravil.

NAMIZNI TENIS Harangozo v finalu izgubil proti Bergmanu

Naš državni prvak Vilim Harangozo je v polfinalu prvikar premagal dvakratnega bivšega svetovnega prvaka Leacha. Potem pa se je v finalu pomeril z Bergmanom.

To je bila najlepša igra XXVIII. mednarodnega prvenstva Anglije v namiznem tenisu. Bergman je premagal Harangozo v treh setih z 20:18 (na čas),

CEPRAV JE VRATARJA MAJEROVIĆA TEŽKO UKANITI PRI STRELJANJU ENAJSTMETROVK, Vendar je moral kapitulirati pred Piskarjevimi strelom.

učinkovite in neubranljive gole. Kazalo je, da bo Odred doživel katastrofo. Toda Dinamovci so se zadovoljili z rezultatom, ki so ga dosegli v prvih minutah in zaigrali lažno. Navzlic temu so bili stalno v premoci. V prvem polčasu se je Odred samo branil. Prvi nevarnejši napad so Odredovci izvedli šele v zadnji tretjini prvega polča.

Pričakovali smo, da bo Dinamo v drugem polčasu še nekajkrat prisilil Benčeka na kapitulacijo. Toda gosti se niso zlahka vdali. Zaigrali so veliko

poletneje, hitreje, boljše in česke ogrožali Majerovića. Imeli so nekaj zelo ugodnih prilik in posrečilo se jim je doseči tri gole. Najprej je Toplak za njim pa Pelicon pristil Majerovića, da je klonil. Toda v 83. min. je Mantula iz enajstmetrovke dosegel peti gol in popolnoma zagotovil Dinamu zmago.

Tri minute kasneje je sodnik prisodil enajstmetrovko v korist Odreda. Piskar je bil zanesljiv realizator.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

Dinamo je danes igral slabše kot običajno. Le kdaj pa kdaj je zablzel.

VAŽNI NASLOVI V LJUBLJANI

Uredništvo 'Ljudske pravice-Borbe', nočni urednik ima telefonsko št. 23-201
Reševalna postaja, Zatoška 26, tel. 22-444
Porodnišnica, Slajmerjeva 3, tel. 20-215
Otroška klinika, Ulica Stare pravde 4, tel. 20-915
Dežurna lekarna, Prešernov trg št. 5, tel. 20-915
Zavod za socialno zavarovanje, Miklošičeva 20, tel. 23-061-685
Zdravstvena dežurna služba, Miklošičeva 20, tel. 23-061
DOZ, Miklošičeva 19, tel. 21-776
Notranja uprava, Prešernova ul., tel. 21-300 in 21-200
Gasilna milica, Krekov trg, tel. 22-595
Dežurni tajništva za notranje zadeve Ljubljane-Zagreb, telefoni 21-100, 21-259, 21-600, 21-700
Dežurni za prometne nesreče, tel. 20-603
Putnik, Titova 21, tel. 20-472
Elektrarna, Magistat, tel. 23-121
Plinarja, Resljeva 28, tel. 20-555
Vodovod Krekov trg 10, tel. 20-394
Železniška postaja, Trg OF, tel. 20-786
Avtobusna postaja, Masarykova, tel. 23-085
Jug. aerotransport JAT, Miklošičeva 12, tel. 20-895
Hotel 'Union', Miklošičeva 1, tel. 20-573
Mestni avtotaksi, Slomškova 6, tel. 21-576
Kurivo, Masarykova cesta 15, tel. 20-370
Večblagovnica NA-MA, Ljubljana:
uprava — sekretariat, 22-563
komercialni oddelki, 22-571
računovodstvo, 22-569
centrino skladišče, 22-550
poslov. pri 'Pošti', 21-066
posl. pri 'Promostovju', 22-551
poslov. 'Pohištvu', 20-496
Trg. podjetje 'Usnje', Ljubljana, Wolfova 1/11, direktor, 20-442
komec, 22-354
Grosistični oddelki za usnje, Trubarjeva 41, 22-261
Detaljna poslovilnica za usnje 'Usnje', Trubarjeva 41, tel. 22-281
Detaljna poslovilnica za usnje 'Koža', Trubarjeva 16, 23-056
Grosistični oddelki za obutev, Gradišče 10, 20-517
Trg. podjetje 'Volna', Ljubljana, tel. 22-562
Prodajalna 'Volna', Ljubljana, Naborjeva 3, tel. 20-683
Prodajalna 'Korotana', Ljubljana, Celovška 71, tel. 22-683
Slovenija — Impex, trg. agencija za izvoz in uvoz — Beethovenova 14/1, tel. 23-915
Galanterija, trg. grosistično podjetje, Ljubljana: direktor, 22-273 komercialni, 22-271 skladišče, 23-275 računovodstvo, 23-276
Trg. podjetje 'Izbira', Ljubljana, Wolfova 1/11, uprava, direktor, 20-521 komercialni odd., 20-235 skladišče Mestni trg 21, 21-190 poslovilnice: 'Perlo', Miklošičeva 12, 20-122 — 'Mamon', Prešernov trg 3, 21-872 — 'Moda', Naborjeva 5, 20-255 — 'Okras', Copova 54, 21-149 — 'Vrvina', Trubarjeva 1, tel. 20-441
Agrotehnika — export-import, Ljubljana, tel. 20-242 direktor, 21-496 oddelki za uvoz in prodajo, 21-779, 20-597 oddelki za les, 21-053, 23-048, 20-377 oddelki za vino, 20-365 oddelki za tehnično službo, 20-143 (int. 19) oddelki za posredovanje in knjižniške pridružitve, 21-620 odd. za servisno službo, 21-305 trgovina, Gosposvetska c. 3, tel. 21-658
Mestno prevozno podjetje 'Meprom': uprava — mehanične delavnice, karoserijska delavnica, tapetniška delavnica, ličarska delavnica, vulkanizerska delavnica — tel. 21-392 Prometna pisarna — Prevozi, garaže — tel. 20-623
Spedičija — Ljubljana, podjetje za tužemske in mednarodne transporte, uprava Titova 33, tel. 21-392 direktor, tel. 20-851 kosovna odprava, Metelkova št. 4, tel. 21-719 avtoldopenca, tel. 21-690 avtogaraža, Središka 1, 23-290

DNEVNE NOVICE

Mestni odbor Socialistične zveze Trbovlje obvešča svoje članstvo, da bo v torek, 17. t. m. ob 16. uri predvolilno zborovanje na Trgu revolucije pred spomenikom. Govoril bo kandidat za republiško skupščino, predsednik izvršnega sveta LRS, tovariš Mihla Marinko.

Obiščite čitalnico Društva LRS za Združene narode na Cankarjevi 5-II., ki je odprta vsak dan od 9 do 11 ter od 17 do 19, razen ob sobotah popoldne.

KONCERTI

Vstopnice za koncert Igorja Ozkima bodo v prodaji danes od 16 dalje v Koncertni poslovalnici.

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA
Ponedeljek, 16. novembra: Zaprtlo.
Torek, 17. novembra: Zaprtlo.
Sreda, 18. novembra ob 20: Salacrou: 'Tak kakor vsi. Abonma red A. Cetrtek, 19. novembra: Zaprtlo.

OPERA

Ponedeljek, 16. novembra: Zaprtlo.
Torek, 17. novembra ob 19.30: Verdi: 'Rigoletto'. Abonma red E.
Sreda, 18. novembra ob 19.30: Puccini: 'La Boheme'. Gostovanje grškega dirigenta Antijoha Evangelatosa in Rudolfa Franca. Zaključena predstava za ZSJ.
Cetrtek, 19. novembra ob 19.30: Gounod: 'Faust'. Zaključena predstava za sindikata Univerze in TVS. — (Vejlajo vstopnice od 13. nov.)
Petek, 20. novembra ob 19.30: Delibes: 'Coppelia'. Balet. Abonma red G.
Sobota, 21. novembra ob 19.30: Puccini: 'Seviljski brivci'. Premiera. Izven.
Nedelja, 22. novembra ob 19.30: Massen: 'Werther'. Gostovanje Rudolfa Franca. Izven in za podež.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Ponedeljek, 16. novembra ob 20: J. Zemljan: 'Odlotičev'. Zaključena predstava za red TSS I.
Torek, 17. novembra ob 16: J. Zemljan: 'Odlotičev'. Abonma red Torek popoldanski.
Sreda, 18. novembra ob 20: R. Tagore: 'Chitra'. Abonma red Sreda.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete
Levstikov (Sentiakobski) trg
Petek, 20. novembra ob 17: Pengov-Simončič: 'Zlata ribica'.
Sobota, 21. novembra ob 17: Malik: 'Zloga marogla'.
Cetrtek, 19. novembra ob 18: Gostovanje v Dolu pri Hrašniku.
Nedelja, 22. novembra ob 11: Tauffer-Novy: 'Moja in živali'.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna:
Ponedeljek, dne 16. novembra: Lekarna 'Centers', Gosposka ulica 11.
RADIO MARIBOR
5.30—7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 7.30—8.30 Jutrarnja oddaja Radia Maribor — Pester glasbeni spored, vmes ob 7.40 Tržni pregled — 8.00 Poročila — 8.15 Kestere prireditve naj obiščemo — 8.30 Zaključek oddaje — 12.00—16.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 16.00—18.30 Veliki orkestri izvajajo lahko glasbo — 18.30—18.45 Pregled domačih dogodkov, vremenska napoved in točen čas — 18.45—17.00 Zabavna glasba, vmes objave — 17.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.
KINO MARIBOR
PARTIZAN: Ameriški film: 'Krvna osveta'.
UDARNIK: Angl. film: 'Trenutek obupa'.
STUDENCI: Zaprtlo.

67.000.000 dinarjev dobijo vsak mesec igralci Jugoslovanske loterije

KINO

KINO 'UNION': Amer. barvni film: 'Skrivnostno življenje Walterja Mitijasa. Tednik. Predstave ob 16, 18.15 in 20.30.
KINO 'KOMUNA': Amer. film: 'Trinajsto pismo'. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
KINO 'SLOGA': Amer. film: 'Rdečelaska in kavboj'. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
KINO 'SOCA': Amer. film: 'Zaplešiva'. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
Prodajata vstopnic v vseh štirih kinematografih od 19—11 ter od 15 dalje.
KINO 'SISKA': Amer. barvni film: 'Rudnik kralja Salomona'. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20.
Prodaja vstopnic od 15 dalje.
KINO 'TRIGLAV': Amer. barvni film: 'Veselo in brez skrbi'. Tednik. Indijski kmet. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjikrat.
CELJE: 'UNION': Amer. film: 'Zločin v Nevadi'.
'DOME': Amer. film: 'Ob veliki ločnici'.
BLEJ: Ameriška barvna risanka: 'Ostržek'.
KAMNIK: Angl. film: 'Hitrajši od zvoka'.
JESENICE: 'RADIO': Amer. film: 'Kapitan Horatio'. — 'PLAVZ': Jugosl. film: 'Obiščeno dete'.
KRANJ: 'STORZIC': Amer. barvni film: 'Plavajoče gledališče'.

RADIO

DNEVNI SPORED
za ponedeljek, dne 16. novembra 1963
5.30—7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (pester glasbeni spored) — vmes ob 5.45—5.55 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska
6.00—6.10 Jutrarnja telovadba — 6.30 do 6.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved, objava dnevnega sporeda in radijski koledar — 7.00 do 7.05 Odgovori gospodinjstvom — 12.00 Opoldanski koncert — 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave — 12.45 Zabavna glasba — 13.00 Pionirji: Kaj, zakaj, kako? — Radio pa: To, zato, tako! — 13.15 Slovenske zhorovske skladbe in samospjevi — 13.50 Kulturni pregled: Topotokar: Poglejte na naših knjižnih revijah — 14.00 Lepe melodije — 14.30 Radijske reklame — 14.40 Nekaj Cho-

RAZVOJ DELAVSKEGA UPRAVLJANJA PRI NAS IN REZULTATI

je naslov predavanja, ki ga prireja Delavska univerza v Ljubljani v ponedeljek 16. novembra ob 18.30 v dvorani Trgovinske zbornice, Beethovenova 10-I. — Predaval bo tov. France Plazar, predsednik RO sindikata kemičnih. — Člani sindikatov, delavskih in upravnih odborov — izobražujte se!
Vabljeni



Struktura investicij.
Industrija učenja in obutev mora proizvajati kvalitetnejše in cenejše izdelke.
Kmetijski problemi Slovenije.
Dolgoročne investicije.
Devizni režimi drugih dežel: industrijsko razvite dežele.
Poleg tega prinaša 'Privredni pregled' vesti, pregled cen na domačem in inozemskih tržiščih, pregled tečajev na deviznih obračunskih mestih itd.
'Privredni pregled' izhaja vsak ponedeljek in petek in ga dobite za ceno 20 din pri vseh prodajalcih časopisov.
4952

IZ SODNE KRONIKE

Množične tatvine v TVVI v Mariboru

Marija Pust, Angela Bill, Amalija Pišec, Jožeta Laporšek in Marija Kafol so bile zapolene kot delavke v tovarni volnenih in vlgovne izdelkov v Mariboru, kjer so imele redne mesečne dohodke. Vkljub temu, da niso trpele pomanjkanja in so tudi od tovarne večkrat dobile blago brezplačno, so si začele postopoma laščati razne predmete, zlasti izdelke, ki so prihajali v tovarno v predelavo. Te predmete so odnašale iz tovarne obločene ali ovite okrog teles.

V letih 1951 do meseca marca 1953, ko je njih dejanje bilo odkrito, je Marija Pust znosila teh stvari v vrednosti 12.756 din in dobila kazen 4 mesece zapore, Angela Bill v vrednosti 14.334 din, kazen 5 mesecev zapore, Amalija Pišec v vrednosti 53.497 din — kazen 10 mesecev zapore, Jožeta Laporšek v vrednosti 17.000 din — kazen 6 mesecev zapore in Marija Kafol v vrednosti 10.118 din — kazen 3 mesece zapore. Ta primerna kazen je dosegla svoj namen pri ostalih sodelavcih, ker so od takrat tavine precej padle.

VINJEN SOFER NE SPADA ZA VOLAN

Ze večkrat smo brali v dnevnem časopisu o prometnih nesrečah, ki jih povzročajo vinjeni soferji, ki so jih dejavnost prešli tudi zlasti ženo kazen. Vendar pa vse kazni pri nekaterih soferjih ne zaležejo in vinjeni sedajo za volan. Tako je storil tudi 41-letni Konrad Silec, sofer avtomobila iz Maribora, ki je v novembrski noči preteklega leta vozilo tako nespretno upravljal, da se je na cesti Bohova-Maribor zaletel v Franca Matjašiča, stojkega na desni strani ceste. Kaznovan je bil na okrajnem sodišču v Mariboru pred kratkim na 6 mesecev zapore pojojno za 2 leti, ter obsojen tudi na plačilo oskrbne oskudovancu v splošni bolnici v Mariboru v znesku 13.000 din in 2000 din bolestinne protidrogovanemu Francu Matjašiču. Proti sodbi se je sicer pritožil, vendar s pritožbo ni uspel.

PRENZIKA KAZEN ZA TATU DVOKOLES IN GOLJUFA

Alojz Brauner, doma iz Sentilja v Slovenskih gorah, je pomočni delavec. Z dohodki se pa ni zadovoljil, temveč je širokopotezno začel krasti dvokolesa in iskati še druge stranske dohodke. Samo maja in junija 1963 je v Mariboru iz raznih vež in izpred gostiln 'speljaj' 7 dvokoles, pri KZ Gradišče je zvalil 70.000 din za nabavo volov, in pri neki kmetici iz Jakoba v Slovenskih gorah kravo. Češ da jo bo zanjo prodal. To je tudi storil, toda ženska ni videla tega denarja, KZ pa ne objubljenih volov. Kaznovan je bil na 3 leta in 6 mesecev zapore ter na povračilo škode KZ in lastnici krave. Zdi se nam, da je ta kazen za takega obrtnega storilca kaznivih dejanj v tako širokem obsegu nekoliko preblaga.

KAZNOVANI, KER SO ZATAJILI PROMET

Pred kratkim se je na mariborskem sodišču zagovarjalo več obrtnikov, ki so upravliali za dohodke pri MLO v Mariboru kot davčni zavezanci za leto 1962 navedli premajhen promet.

V vseh gostilnah, kavarnah in restavracijah zahtevajte 'Ljudsko pravico-Borbo'.

Zatemnitev v GRETLEYJU

Roman o nasilnem vohunstvu v Angliji med drugo svetovno vojno.
ILLUSTRIRAL SABAHADIN HODŽIĆ
Ce je bil trik star, je bilo občinstvo novo in polno neskončnega občudovanja. Malone s pridržano sapo me je opazovala, kako vlečem polo papirja pod vrati, potem pa drezam v ključavnico s tisto napravo, s katero čistijo kadilci pipe. Ključ je padel na papir, jaz pa sem papir in ključ počasi potegnil v sobo. Ključ sem izročil Sheili, papir pa sem odnesel nazaj v predal. Ko sem se vrnil, je bila ključ že vtaknila v ključavnico, ni pa ga bila še obrnila.
'Ne vem še, kdo ste vi, kakšni so vaši nameni,' mi je rekla skoraj v uho. 'Strašili ste me dan za dnem, pa tudi nič kaj pazljivi niste bili nasproti meni. Moj Lionel je desetkrat boljši, in vendar ste mi všeč.'
Objela me je in poljubila z vso toplino, potlej pa je hitro odklenila vrata in zbežala. Nisem odšel za njo, ker je bilo očitno bolje, da sva odšla vsak zase.
Se pet minut sem stal za vrati in razmišljal, koliko žensk bom še poljubil v tem gretleyskem poslu. To mi sploh ni bilo podobno, zlasti ne zdaj, ko sem se čutil tako strtega, postaranega in oropanega vseh nad glede življenja. Pozneje mi je nekdo, ki se je na to razumel, pojasnil, zakaj sem se jaz, ki me nikoli ni mikalo osvajat ženske in ki tudi posebno privlačen nisem bil, znašel v položaju, da sem prav takrat poljubil ženske. Toda

to pojasnilo, ki sodi bolj na področje domišljije, ne spada v okvir tega pripovedovanja in zato je bolje, da ga opustim.
Se sem stal naslonjen na zid spalnice, še sem kadil in razmišljal, ko so se vrata počasi odprla in na pragu sem zagledal gospodjico Axtonovo, na videz manj presenečeno, kakor bi človek pričakoval.
'Kaj pa vi počenjatu tu?' je vprašala.
'Kadim in razmišljam,' sem odgovoril.
'Zakaj pa prav tu v tej strašni spalnici?'
'To ni moja soba. Najel sem jo za eno uro, da bi v njej pokadil pipe tobaka in malo razmišljal. Uprava lokala mi jo je ljubezljivo dala na razpolago.'
'Meni je gospa Jesmondova rekla, da bi utegnili biti tu.'
'Saj gospa Jesmondova je uprava,' sem dejal. 'Mar tega niste vedeli? Večina ljudi tega ne ve. Vidim pa, da vi veste.'
'Da, res vem,' je dejala hladno in s pogledom še enkrat ošinila sobo. Potem pa me je pogledala, ne da bi se nasmehnila.
'Tako srečni ste bili videti spodaj, ko ste plesali valček, da nisem hotel nadlegovati,' sem ji rekel, ko da se opravičujem.
'Zdelo se mi je, da rajši plesate kakor kramlimate, in hotel sem vam nuditi večer po vaši volji. Pojdiva dol. Ste zadovoljni?'
Ko sva šla po mračnem hodniku, je položila svojo roko na moje.
'Poiskala sem vas, da bi vam povedala, da se je družba mladih pilotov in deklet odločila, da pojdejo v hišo komandanta letalstva Sullivana, kjer se bo najbrž zbrala družba, ki bo ob gramofonu plesala, pila in rajala. Prošili so me, naj grem z njimi še jaz, pa tudi vi, in zato...'
'Ne, jaz ne pojdem, hvala,' sem dejal. 'Rad imam pilote,

toda ne pozno ponoči, in ob gramofonu za vse na svetu ne bi plesal. Vi pa kar pojdite, zakaj ne bi šli — čeprav sem upal, da bova noč malo pokramljala.'
'To je bila tudi moja želja. Če niste zaspani, zakaj se ne bi kar zdaj pomenila? Tja pojdem na eno uro — ti fantje me zabavajo in ples obožavam — vi pa pojdite v moje stanovanje, si natočite čašo pijače in me mirno počakajte. Vrnem se o pol noči. Eden izmed fantov me bo peljal domov, jaz pa ga ne bom povabila v stanovanje. Tu imate ključ od zadnjih vrat. Kako pridete v hišo, pa tako veste. Prosil bi vas samo, da kolikor morete tiho hodite po stopnicah.'
Premerila me je z daljšim, pomembnim pogledom, jaz pa sem ji ga skušal vrniti, kolikor sem znal, hkrati pa sem pazil, da ne bi bil preveč izumetničen.
'Imenitno,' sem dejal. 'Samo nekaj bi vas prosil.' — In začel sem, ko da sem v zadregi. — 'Počutim se ko nekakšno budalo, ker ne poznam vašega imena, ker vas menda ne morem kar naprej klicati gospodična Axton, mar ne?'
Rekla je, da jo lahko kličem po imenu, in mi povedala, da ji je ime Diana.
'Prav takšno ime sem si želel za vas,' sem vzkliknil, za kar me je nagradila s rahlim stiskom roke. 'Zdaj, Diana, pa bi rad vedel, ali poznate pilota Dereka Muira? Ali je še tu?'
'Da. Tudi on pojde od tod z družbo. Zakaj pa vprašujete?'
'Rad bi mu na hitro roko nekaj povedal, to je vse. Ali bi bili tako prijazni, da bi me seznanili z njim?'
Družba, kateri se pa Sheila ni pridružila, kakor sem opazil, je bila že pripravljena na odhod, toda Diana Axton je poklicala iz nje mladega Muira in naju predstavila. Potegnil sem ga v kot.